

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LUBELSKIEGO

Lublin, Wrzesień 1930 r.

T R E Ś Ć.

Część urzędowa.

A. (Zarządzenia ogólne).

Pozycja.	Str.
101. Okólnik Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorów Okręgów Szkolnych, Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, Liceum Krzemienieckiego, Inspektorów Szkolnych oraz Dyrekcji, Kierownictw i Nauczycielstwa szkół powszechnych i szkół średnich ogólnokształcących w sprawie określenia materjału nauczania w siedmioklasowych publicznych szkołach powszechnych i gimnazjach państwowych w roku szkolnym 1930/31	193
102. Okólnik Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorów Okręgów Szkolnych, Inspektorów Szkolnych, Dyrekcji i Kierownictw szkół i ogółu nauczycielstwa w sprawie uświadomienia młodzieży szkolnej o stratach, powodowanych przez uszkodzenie linii telefonicznych i telegraficznych	220
103. Organizacja szkół na terenie Okręgu Szkolnego Lubelskiego	221
104. Zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 1 maja 1930 r. w sprawie stosowania zeszytów (kajetów) dostosowanych do formatów papieru ustalonych przez Polski Komitet Normalizacyjny	223
105. Okólnik Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Kuratorów Okręgów Szkolnych, Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego (Wydział Oświecenia Publicznego) oraz wizytatora Liceum Krzemienieckiego w sprawie zajęć ubocznych nauczycieli	223
106. Okólnik Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego z dnia 25/VIII 1930 r. Nr. O.-20423/30 do Panów Inspektorów Szkolnych, i Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczyc. oraz państwowych i prywatnych szkół zawodowych w Okręgu w sprawie „Święta Pieśni”	224

Pozycja.

str.

107. Okólnik Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego z dnia 20.VIII. 1930 r. Nr. O.-19438/30 do Panów Inspektorów Szkolnych oraz wszystkich państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących oraz państw. i prywatnych szkół zawodowych w Okręgu w sprawie 25 lecia walki o szkołę polską . 227
108. Zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 1 maja 1930 r. w sprawie przydzielania nauczycieli do pracy administracyjnej . 227

B. (Szkolnictwo powszechne).

109. Okólnik Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego z dnia 25.VIII. 1930 r. Nr. I.-17254/30 do P. P. Inspektorów Szkolnych w Okręgu w sprawie uprawnienia nauczycieli szkół powszechnych, posiadających dyplomy Wolnej Wszechnicy Polskiej 228

C. (Szkolnictwo średnie).

110. Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 4 kwietnia 1930 r. w sprawie uprawnień dyplomowanych słuchaczy grupy pedagogicznej Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie przy dopuszczeniu do egzaminu państwowego na nauczyciela szkół średnich 229
111. Odpis z okólnika Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 4 lipca 1930 r. Nr. II - 15720/30 w sprawie taksy szkolnej w szkołach średnich ogólnokształcących 230
112. Ruch służbowy Kuratorjum Okręgu Szkolnego 234
113. Komunikaty 239

114. **Część nieurzędowa.**

- Konkurs R. S. P. w Tomaszowie Lub. 240
- Wydawnictwa M. Arcta 241

DRUKARNIA PAŃSTWOWA W LUBLINIE

PLAC LITEWSKI 3. TELEFON 2-98.

POSIADA NA SKŁADZIE DZIENNIKI LEKCYJNE DLA SZKÓŁ POWSZECHNYCH
PLANY PODZIAŁU GODZIN, ARKUSZE KSIĘGI GŁÓWNEJ
ORAZ DRUKI DLA DOZORÓW SZKOLNYCH.

A. (Zarządzenia ogólne).

101.

O K Ó L N I K

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
do Kuratorów Okręgów Szkolnych, Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego,
Liceum Krzemienieckiego, Inspektorów Szkolnych, oraz Dyrekcyj,
Kierownictw i Nauczycielstwa szkół powszechnych i szkół średnich
ogólnokształcących

*w sprawie określenia materiału nauczania w siedmioklasowych
publicznych szkołach powszechnych i gimnazjach państwowych w roku
szkolnym 1930/31.*

Zgodnie z zarządzeniem z dnia 2 stycznia 1929 r. Nr. II-235/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 (208), poz. 1) od początku roku szkolnego 1930/31 obowiązują w publicznych siedmioklasowych szkołach powszechnych i gimnazjach państwowych nowe plany godzin szkolnych, zamieszczone w § 1 i § 2 tego zarządzenia.

Ze względu na zawarte w tych planach nowe w stosunku do roku 1929/30 zmiany w liczbach godzin oraz ze względu na inne niż w ubiegłym roku szkolnym przygotowanie w poprzedniej klasie (oddziale) wydają załączoną instrukcję, która określa materiał nauczania w wyżej wymienionych szkołach w roku szkolnym 1930/31. Instrukcja ta nie odwołuje się do żadnej z instrukcyj poprzednich, aczkolwiek jest w znacznej mierze przedrukiem instrukcji na rok 1929/30, załączonej do okólnika z dnia 13 lipca 1929 r. Nr. II-19240/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8 (215), poz. 113).

Dla uniknięcia bowiem nieporozumień załączona instrukcja podaje zmiany, jakie należy wprowadzić **bezpośrednio** w programach drukowanych, obowiązujących przed zmianą planów godzin z 2 stycznia 1929 r., t. j. w programach stosowanych w pierwszym półroczu roku szkolnego 1928/29. Programy te w załączonej instrukcji są zwane „dotychczasowymi” lub wzmiankowanymi bez określenia.

Warszawa, dnia 31 lipca 1930 r. (Nr. II-16585/30).

Za Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

Dyrektor Departamentu
(—) *Fr. Potocki.*

Załącznik do okólnika Nr. II-16585/30.

I N S T R U K C J A

**dotycząca materiału nauczania w siedmioklasowych publicznych
szkołach powszechnych i gimnazjach państwowych w roku
szkolnym 1930/31.**

W roku szkolnym 1930/31 należy stosować w wyżej wymienionych szkołach i gimnazjach programy obowiązujące w pierwszym półroczu roku szkolnego 1928/29 ze zmianami niżej wyszczególnionymi.

I. SIEDMIOKLASOWA SZKOŁA POWSZECHNA I GIMNAZJUM NIŻSZE.

A. Siedmioklasowa szkoła powszechna.

1. Język polski.

Oddziały II, III i IV. Przeznaczenie w każdym z tych oddziałów po jednej godzinie tygodniowo na naukę pisma nie stwarza dla nauczyciela nowego zadania, lecz jest tylko bardziej szczegółowem i wyraźnem uregulowaniem sprawy wyrabiania, rozwijania i utrwalania należytej techniki pisania. Można przytem, a nawet lepiej, zamiast jednej godziny tygodniowo poświęcać na ten cel dwa razy po pół godziny szkolnej. Wyodrębnienie pewnej części czasu na ćwiczenia kaligraficzne nie zwalnia bynajmniej nauczycieli od obowiązku roztaczania również poza tym czasem baczej kontroli nad czytelnością i estetyką pisma uczniów.

Rozporządzanie większą, niż dawniej, liczbą godzin w oddziale IV nie może pociągać za sobą w żadnym razie powiększenia ani też podniesienia stopnia trudności materiału gramatycznego, należy natomiast poświęcać więcej czasu na ćwiczenia ortograficzne.

Oddział VII. Ilość lektury należy ograniczyć. W szczególności zatem pominąć utwory Paska, Karpińskiego, Brodzińskiego, Kraszewskiego, nie uwzględniać Korzeniowskiego, Słowackiego „Lilli Wenedy”, Zaleskiego. Wprowadzić zwięzłe, systematyczne powtórzenie zasadniczych wiadomości z gramatyki, w szczególności składni zdania pojedynczego rozwiniętego i zdania złożonego. Położyć nacisk na ortografię, na uwzględnienie w wypracowaniach tematów praktycznych, jak: list, autobiografia, podania do władz i t. p.

2. Język nowożytny obcy.

Oddział V. Materiał gramatyczny, przeznaczony według programu dotychczasowego dla oddziału V, należy rozłożyć w taki sposób, aby opowiadać go stopniowo w ciągu 2 lat w oddziale V (przy 5 godzinach tygodniowo) i VI (przy 3 godzinach tygodniowo). W tych warunkach — w porównaniu z dawniejszym rozkładem pracy — należy dochodzić do formułowania prawideł gramatycznych powolniej i na tle większej liczby przykładów i ćwiczeń, stosować większą ilość ćwiczeń w mówieniu, ograniczyć liczbę słów, zdobywanych przez uczniów na jednej lekcji, ale mocniej je utrwaląć.

Oddział VI. Należy doprowadzić do końca opracowanie materiału gramatycznego, przeznaczonego według programu dotychczasowego dla oddziału V, z zastosowaniem takich samych uwag metodycznych, jak powyżej. Po zużytkowaniu materiału do lektury z podręcznika, używanego w oddziale V należy czerpać ten materiał z podręcznika, stosowanego dawniej w oddziale VI, z uwzględnieniem odpowiedniego rozszerzania wiadomości gramatycznych.

Oddział VII. Należy w każdym razie doprowadzić do końca opracowanie i utrwalenie kursu oddziału VI według dotychczasowego programu, poza tem zaś uwzględnić w miarę możliwości lekturę, stosowaną dawniej

w oddziale VII, i przy jej opracowaniu uzupełnić z dążnością do możliwego zaokrąglenia zasobu wiadomości gramatycznych. Część czasu poświęcić należy na specjalne zaprawianie do czytania przy pomocy słownika. W zakresie ćwiczeń piśmiennych uwzględnić próby pisania listów, przewidziane w dotychczasowym programie oddziału VII.

3. Geografia.

Oddział III. Pomiąć plan szkoły, plan sytuacyjny wsi lub miasta, zapoznanie się z gminą, jako jednostką terytorjalną, z powiatem.

Oddział IV. Wprowadzić na początku kursu: czytanie planu szkoły i planu sytuacyjnego wsi lub miasta, następnie czytanie mapy powiatu i województwa.

Pomiąć działy programu:

„Podróż z Polski w kierunku zachodnim. Łądy i wody. Powrót do punktu wyjścia ze strony przeciwnej. Nazwy łądów i oceanów. Ich położenia w stosunku do naszego kraju. Podróż z Bałtyku wodą, możliwość objechania ziemi wodą.

— „Kształt ziemi — kula.

4. Nauka o Polsce współczesnej.

Oddział VII. Działy I i II programu ulegają skróceniu i otrzymują brzmienie następujące:

„I. Położenie Polski bezwzględne i względne—w stosunku do innych państw. Granice Polski. Obszar Polski w porównaniu z innymi państwami Europy. Ukształtowanie powierzchni i podział na krainy fizyczne. Klimat. Rzeki, jeziora, kanały. Bogactwa mineralne. Główne rodzaje gleb. Świat roślinny i zwierzęcy. Mieszkańcy. Gęstość zaludnienia. Podział administracyjny kraju.

II. Wytwórczość, komunikacja i handel w Polsce.

A. Rolnictwo, sadownictwo, ogrodnictwo. Leśnictwo. Górnictwo.

B. Przemysł domowy. Rzemiosła. Przykłady z najbliższej okolicy.

C. Przemysł fabryczny. Najważniejsze środowiska przemysłu fabrycznego w Polsce.

D. Komunikacja. Drogi najbliższej okolicy i ich związek z innymi. Komunikacja lądowa i rzeczna. Komunikacja morska. Najważniejsze linie kolejowe.

E. Handel. Główne środowiska handlu u nas.

F. Emigracja. Polacy poza granicami Polski i ważniejsze skupienia polskie na obczyźnie”.

Przy zapoznawaniu się z wytwórczością nie należy bynajmniej zmierzać do wyczerpania wszystkich jej możliwych rodzajów, ale poprzestać: a) na opracowaniu zjawisk najwybitniejszych i mających największe znaczenie w ogólnej gospodarce kraju, z uwzględnieniem porównań z innymi krajami cywilizowanymi; b) na bliższym omówieniu i zbadaniu tych gatunków wytwórczości, które odgrywają wydatniejszą rolę w najbliższej okolicy, z zastanowieniem się również nad mniejszym lub większym ich

znaczeniem w ogólnym dorobku. Przy rozważaniu zarówno wytwórczości, jak komunikacji i wymiany produktów, należy wiązać należycie znaczenie ważniejszych punktów i środowisk z ich położeniem geograficznym, dbać o rozumienie i stosowanie map, wykresów, rozkładów, a ograniczyć jak najbardziej materiał pamięciowy.

Opracowanie działu III dostosować należy do zmniejszonej liczby godzin w sposób następujący:

W szkole wiejskiej omówić należy szczegółowiej tylko gminę wiejską, w szkole miejskiej — tylko miejską.

Z ustępu, dotyczącego samorządu powiatowego, skreślić: „Przedsiębiorstwa samorządowe, podnoszące dobrobyt i kulturę powiatu. Przykłady i wzory urzędzeń najlepszych”, jako punkty osobne, i poprzestać jedynie na takich wzmiankach z tego zakresu, które okażą się niezbędnymi do skonkretyzowania i zobrazowania punktu: „Zakres spraw, należących do samorządu powiatowego”.

Dalej ulega skreśleniu punkt „Zadanie samorządu i rola każdego obywatela”, jako wyodrębnione zagadnienie ogólne, gdyż wystarczy omówienie tej sprawy przy zapoznawaniu się z każdym z rozważanych rodzajów samorządu z osobna.

Z ustępu, zaczynającego się od słów: „Jedność wewnętrzna państwa”, opuścić należy: „Urzędy. Sieć administracyjną”. Wystarczy krótka wzmianka o roli wojewodów i starostów, związana z odwołaniem się do poznanego już poprzednio podziału administracyjnego kraju.

Przy omawianiu działalności sądów nie można się wdawać w szczegóły, np. bliższe określanie roli różnych instancji i t. p.

Rozpatrzenie organizacji szkolnictwa winno mieć cel ściśle praktyczny: poinformowanie młodzieży o możliwych drogach dalszego kształcenia się.

Skreślić ustęp:

„Troska państwa o wyżywienie obywateli. Działalność gospodarza państwa”.

Sprawie opieki Państwa nad obywatelami polskimi zagranicą poświęcić należy jedynie krótką wzmiankę o znaczeniu praktycznym.

Co się tyczy zrzeszeń społecznych, wystarczą wiadomości o ważniejszych zrzeszeniach, **działających na najbliższym obszarze**, i zużytkowanie tych przykładów do uświadomienia wagi samodzielnej twórczości społecznej, nie należy zaś dążyć do żadnej wyczerpującej i szczegółowej klasyfikacji oraz przeglądu możliwych spółek i stowarzyszeń. Wobec tego obecna redakcja odpowiedniego ustępu programu nie obowiązuje.

Wreszcie opuścić należy sześć ustępów końcowych programu (od słów „Bogactwo mowy polskiej”).

5. Nauka o przyrodzie.

Oddział III. Pomiąć punkty 7 — 10, 17, 21 — 23, dwa ostatnie zdania p. 24, dwa ostatnie zdania p. 36, pp. 37 — 40 programu szczegółowego, P. 16 umieścić między p. 6 a 11.

Oddział IV. Pomiąć pp. 10 — 13; pp. 14 — 18 zastąpić opracowaniem w sposób, dostosowany do nieco starszego wieku dzieci, wiadomości z zakresu przyrody martwej z kursu oddziału III, przeważnie pominiętych w tym oddziale w roku szkolnym 1929/30 (pp. 7 — 10, 17, 18, częściowo 19,

21 — 24 dotychczasowego programu oddziału III). Dalej pominąć punkty 21, 23 — 28, poza tem wskazane poniżej punkty programu ulegają skróceniu i otrzymują brzmienie następujące:

- „20. Rośliny wiosenne: ziół, pierwiosnek, zawilec, sasanka, jaskier, rzeżucha; podobieństwo i różnice ich kwiatów”.
- „30. Kilka pospolitych roślin polnych i łąkowych, np. tasznik, jaskółcze ziele, powój, pięciornik, dzwonek”.
- „31. Zaznajomienie się z pospolitymi owadami, np. pszczołą, mrówką, muchą, grabarzem, pasikonikiem, jakimś motylem, np. bielinkiem — bez kolejnego układania w rzędy”.
- „33. Uzupełnienie i odnawianie zbiorów szkolnych”.

Zaniechać należy porządkowania zbiorów według grup systematycznych, jak należało czynić zgodnie z pp. 20, 31 i 33 w ich dawnej redakcji.

Oddział V. Pominąć pp. 2—7, a natomiast opracować pp. 10—13 programu oddziału IV, rozwinąć szerzej p. 8 programu oddziału V. Pp. 10—18 w ich dotychczasowej redakcji zastąpić opracowaniem pp. 14—17 programu oddziału IV oraz wiadomościami o zwierzętach egzotycznych najbardziej charakterystycznych dla typowych krajobrazów biogeograficznych, według planu następującego:

- 1) **pustynia:** wielbłąd, struś, lew;
- 2) **las pierwotne podzwrotnikowe:** orangutang, tygrys, słoń, papugi, węże jadowite i dusiciele;
- 3) **Bałtyk:** flondra, mewa, chełbja modra (meduza);
- 4) **morza ciepłe:** rekin, mątwy, kraby, korale;
- 5) **tundra:** renifer;
- 6) **morza polarne:** biały niedźwiedź, foka; wieloryby, pingwiny.

Uwzględnić grupowanie niektórych poznanych zwierząt w rodziny, rodzin w rząd.

Dalej pominąć punkty 21, 22, 25—29. Punkt 33 zmienić na „33. Kłasyfikacja roślin nasiennych i ich najważniejsze rodziny”, p. 34 na „34. Porządkowanie zielników według poznanych grup systematycznych”.

Oddział VI. Rozpocząć, jak w poprzednich latach, kurs fizyki i chemji, przytem przenieść do oddziału VII część chemji, obejmującą co najmniej działy D (węgiel) i E (gleba), oraz magnetyzm i elektryczność.

Oddział VII. Korzystając z 4 godzin w ciągu omawianego roku szkolnego, skończyć kurs fizyki i chemji łącznie z działami, przeniesionymi z oddziału VI.

Przy nauce fizyki i chemji należy zawsze dbać bardziej o możliwie samodzielne zdobywanie, dobre rozumienie i opanowanie wiadomości, niż o ich ilość — przykład programu szczegółowego nie posiada znaczenia wiążącego, nie jest również wyłączone, jeżeli warunki będą do tego zmuszały, pomijanie niektórych drobniejszych szczegółów z „Programu ogólnego”.

Na naukę higieny przeznaczona się jedną godzinę tygodniowo w ciągu całego roku szkolnego. Ponieważ w ten sposób ilość czasu, w porównaniu z dawniejszym wymiarem, jest dwa razy zmniejszona, należy poczynić duże skróty przedwzrostkiem w zakresie teoretycznych wiadomości z dziedziny

anatomji i fizjologii, wogóle zaś nadać kursowi charakter jak najbardziej poglądowy i praktyczny.

Należy tedy nie opracowywać punktów 1, 2, 4, 7, 10, a także 13, 14, 15 dotychczasowego programu, jako osobnych całości, i uwzględnić tylko tyle z tematów, objętych temi punktami, ile koniecznie potrzeba w odpowiedniej chwili do wyjaśnienia i najpopularniejszego uzasadnienia wskazań praktycznych, zawartych w innych punktach.

6. Rachunki z geometrią.

Oddział I. Należy pominąć dział F programu rachunków i odpowiedni dział „Miar i wag” (czytanie całkowitych godzin na zegarze, cyfry rzymskie do XII).

Oddział II. W rubryce „Rachunki” skreślić punkt C. 3: „Doliczanie i odliczanie kompleksów...”.

Pominąć dział F programu rachunków: „Ćwierć” i t. d. oraz odpowiedni ustęp rubryki „Geometria”: „Podział odcinka na 4 części równe. Kąt, jako obrót” i t. d.

W rubryce „Miary i wagi” skreślić na str. 4 „Zegar, pełne dziesiątki minut”, natomiast na str. 5 po słowach „Godzina, minuty, czas na zegarze” dopisać: „Cyfry rzymskie do XII. Rok, kwartał, miesiąc, tydzień”. Skreślić cały dalszy materiał w tej rubryce, pozostawiając jedynie „Litr (kwarta), $\frac{1}{2}$ litra”.

Oddział III. W rubryce „Rachunki” punkt D. 2. a) „Odliczanie kompleksami jak w oddz. II (C. 3)” zmienić na: „Dzielenie przez 10, 5, 2, 4, 8, 3, 6, 9, 7”.

W dziale E po tytule „Działania na ułamkach” dopisać: „z mianownikami 2, 4, 3, 6, 12”.

Pominąć punkt E. 3: „Część części, połowa połowy i t. p.”.

W rubryce „Geometria”:

„Trójkąt — pole trójkąta. Pomiar pól figur prostokreślnych” zmienić na:

„Opracowanie pola kwadratu i prostokąta”; dalszy tekst „mierzenie powierzchni” i t. d. — bez zmiany.

Pominąć „Kątomierz” i „Stopień”, wprowadzić „Kąt prosty, ostry i rozwarty”.

Pominąć końcowy dział programu geometrii: „Objętość i powierzchnia prostopadłościów i graniastopów o wielobocznej podstawie”.

Oddział IV. Zmiany w rubryce „Rachunki”:

W tytule działu A dopisać: „oraz rozszerzenie zakresu liczb do 10.000”.

W tytule działu B dopisać: „na liczbach w zakresie do 10.000”.

W dziale C po słowach „Rozszerzenie zakresu liczb poza liczby czterocyfrowe” dopisać „i ugruntowanie metod działań piśmiennych na liczbach w rozszerzonym zakresie”.

W tytule działu D skreślić „4”.

W dziale D skreślić punkty 3 i 4 („Mnożenie” i „Dzielenie”).

Dział E ulega zmianie na:

- „E. 1. Powtórzenie wiadomości o ułamkach zwyczajnych z kursu roku ubiegłego z uwzględnieniem rachunku pamięciowego. Ćwiczenia i zadania.
2. Wprowadzenie pojęcia procentu. Obliczanie procentów danej liczby całkowitej”.

W rubryce „Geometria” przenieść na pierwsze miejsce „Pojęcie o stosunku dwu odcinków” i dopisać: „Skala 1:10, 1:100. Plan sytuacyjny.

Zamiast słów:

„Powtórzenie pomiaru pól i objętości”

wpisać:

„Powtórzenie pomiaru pola kwadratu i prostokąta oraz pomiaru objętości sześcianu, prostopadłościanu, graniastostupa kwadratowego”.

Obok słów „Rozszerzenie zakresu liczb”... (umieszczonych w dziale C programu rachunków) wpisać w rubryce „Geometria”: „Trójkąt. Kąty w trójkącie. Kątomierz. Wielokąt. Podział wielokąta na trójkąty. Pole trójkąta i wielokąta. Powierzchnia graniastostupów o wielobocznej podstawie”.

Skreślić ostatni dział programu geometrii, umieszczony obok działu E programu rachunków.

W rubryce „Miary i wagi” zamiast słów:

„Miary: włoka, pręt, a, ha”

wpisać:

„Miary gruntowe: m², ar, ha, pręt kw., morg, włoka”.

Oddział V. W programie rachunków do punktów A. 3: „Powtórzenie działań na ułamkach zwyczajnych w zakresie, określonym przez programy poprzednich oddziałów” dopisać „oraz systematyczne opracowanie czterech działań na ułamkach”.

Cały dział B (Liczby ogólne) — pominąć.

W programie geometrii pominąć działy E, G, H, natomiast dołączyć dział „Przemiana powierzchni figur płaskich, figury równe przez rozkład”.

Oddział VI. W programie rachunków dział A otrzymuje tytuł „Liczby ogólne” i redakcję następującą:

- „1. a) Liczby ogólne i wyrażenia algebraiczne, otrzymane przez uogólnienie znanych już uczniom i przez nich rozwiązywanych zagadnień.
- b) Oznaczanie wartości liczbowej najprostszych wzorów.
- c) Używanie nawiasów.
2. Powtórzenie zasadniczych własności działań przy użyciu liczb ogólnych.
3. Wyrazy podobne, redukcja. Dodawanie sumy i różnicy. Odejmowanie sumy i różnicy. Mnożenie sumy i różnicy przez liczbę. Wyniesienie wspólnego czynnika poza nawias.
4. Wartość liczbową wzorów, dobranych w ten sposób, aby oznaczanie tej wartości stanowiło powtórzenie i zastosowanie poprzednich wartości”.

W dziale B „Diagramy (wykresy)” usunąć punkty 2 i 3, zachowując jedynie „Pojęcie proporcjonalności”, oraz dopisać: „Rozwiązywanie zagadnień na wielkości wprost i odwrotnie proporcjonalne”.

Cały dział C (Liczby względne) — usunąć.

Program geometrii dla oddziału VI otrzymuje brzmienie następujące:

- A. Przemiana powierzchni figur płaskich; figury równe przez rozkład.
- B. Siatka i model graniastostupa prostego o wielokątnej podstawie.
- C. Wielokąty foremne, kreślenie, symetria. Graniastostup prosty o podstawie foremnej.
- D. Siatka i model prostego walca. Wyprostowanie okręgu koła. Pole koła. Powierzchnia i objętość prostego walca. Kula; wzory na powierzchnię i objętość kuli.
- E. Siatka i model ostrostupa o podstawie trójkątnej i wielokątnej. Ostrosłup o podstawie foremnej i równych krawędziach bocznych (model i siatka).
- F. Siatka i model prostego stożka.
- G. Pomiar pól, powierzchni i objętości z uwzględnieniem skali”.

Oddział VII. W dziale B programu rachunków tytuł otrzymuje redakcję: „Najprostsze równania stopnia pierwszego z dwiema niewiadomymi”. W punkcie 1 tego działu zmienić „Ogólne metody” na „Jedna z metod”, skreślić punkt 3.

Wprowadzić nowy dział:

„C. Powtórzenie pojęcia procentu. $\%$ od kapitału. Kasy oszczędności (wkłady)”.

Usunąć działy: dawny C (Diagramy funkcji $x = y^2$) i D (Równania stopnia drugiego) programu rachunków.

W dziale E dopisać: „z naciskiem na działania na ułamkach zwykłych i dziesiętnych”.

W programie „A” geometrii sformułować dział A w sposób następujący:

1. Pojęcie o pomiarze na gruncie, zdejmowanie sytuacyjnego planu obejścia szkolnego. Czytanie planów, obliczanie powierzchni parcel według planu i skali.
2. Pojęcie o rzutach cechowanych i warstwicach. Sporządzanie profilów według mapy hypsometrycznej”.

W programie geometrii „B” usunąć dział C „Przekroje brył” i t. d., natomiast na końcu działu E „Model techniczny (szafa, stół i t. p.) w trzech rzutach” — dopisać: „Użycie przekrojów dla podania szczegółów”.

Usunąć końcowy dział F programu „B” geometrii.

Dołączyć do programu „B” dział C programu „A”: „Obliczanie ciężaru przedmiotów” i t. d.

7. Roboty ręczne.

Oddział V. **Chłopcy.** Liczba wykonanych robót i stopień ich trudności, osiągany z końcem roku szkolnego, muszą być dostosowywane do zmniejszonej liczby godzin.

Dziewczeta. Obie godziny należy poświęcić na roboty kobiece według dotychczasowego programu.

Dodatek do działu I A.

Uwaga w sprawie uwzględnienia wskazanych zmian w szkołach powszechnych niżej zorganizowanych w r. 1930/31.

Przy stosowaniu w roku szkolnym 1930/31 programu dla szkoły siedmioklasowej zgodnie z zasadami, ustalonymi w tym zakresie, i w ustalonych granicach, w szkołach niżej zorganizowanych, należy brać ten program w postaci, zmienionej według niniejszej instrukcji. Nie należy jednak stosować w szkołach dwuklasowych i jednoklasowych redukcji w programie geografii dla oddziału IV, wskazanej w punkcie I A 3. Podobnie w programie rachunków dla oddziału IV szkoły jednoklasowej należy pozostawić punkty D 3 i D 4 w dawnej redakcji. Poza tem, ze względu na niezmienioną dotychczas liczbę godzin w szkołach trzy-, cztero-, pięcio- i sześcioklasowych nie obowiązuje jednak wskazane przesunięcie materiału z fizyki i chemji z oddziału VI do VII. W celu uniknięcia nieporozumień zaznacza się również, że w oddziale III szkół trzy- i czteroklasowych polecony dotychczas sposób redukcji materiału z nauki o przyrodzie*) należy zastąpić sposobem, wskazanym obecnie w ustępie pierwszym punktu I A 5 dla szkół siedmioklasowych, łącznie w miarę potrzeby z dalszemi skróceniami, polegającemi na pomijaniu szczegółów mniej ważnych, oraz, że w oddziale IV tych szkół ustalić należy takie same redukcje, jak w szkole siedmioklasowej (p. I A 5, część dotycząca oddziału IV).

Oddziały III, IV i V szkoły dwuklasowej oraz III i IV szkoły jednoklasowej mają się uczyć nauki o przyrodzie, a oddział V szkoły dwuklasowej również rachunków z geometrią — według programów dotychczasowych dla tych szkół.

B. Gimnazjum niższe.

1. Język nowożytny obcy.

Klasa I. Materiał gramatyczny, przeznaczony według programu dotychczasowego dla klasy II, należy rozłożyć w taki sposób, aby opanować go, łącznie z niewielkim rozszerzeniem, związanem z rozwojem lektury, stopniowo w ciągu 2 lat w klasie I (przy 5 godzinach tygodniowo) i klasie II (przy 3 godzinach tygodniowo). W tych warunkach — w porównaniu z dawniejszym rozkładem pracy — należy dochodzić do formułowania prawideł gramatycznych powolniej i na tle większej liczby przykładów i ćwiczeń, stosować większą ilość ćwiczeń w mówieniu, ograniczyć liczbę słów, zdobywanych na jednej lekcji, ale mocniej je utrwalać.

Klasa II. Należy doprowadzić do końca opracowanie materiału gramatycznego, przeznaczonego według programu dotychczasowego dla klasy II, z zastosowaniem takich samych uwag metodycznych, jak powyżej. Po zużytkowaniu materiału do lektury z podręcznika, używanego w klasie I, należy czerpać ten materiał z podręcznika dla klasy III, z uwzględnieniem odpowiedniego rozszerzania wiadomości gramatycznych.

* Str. 78 i 79 wydania programu z r. 1928.

Klasa III. Należy dążyć do przejścia całego materiału gramatycznego, wskazanego w dotychczasowym programie klasy III, w razie jednak braku czasu można przenieść do klasy IV wiadomości, dotyczące trybu warunkowego i trybu łączącego.

2. Historia.

Klasa I. Należy przejść z odpowiedniami pominięciami i skrótami w porównaniu z dawniejszym sposobem wypełniania ram programowych szereg obrazów dziejowych do Stefana Batorego (włącznie). Aby to uskutecznić przy zastosowaniu podanego przykładu rozwinięcia programu, należy usunąć z kursu klasy I punkty: 13, 26, 28, 33, z kursu klasy II punkty: 3, 4, 7, 8, 11, 13, 16, połączyć w jedną lekcję w kursie klasy punkty 2 i 3, tak samo 6 i 7, 34 i 35.

Klasa II. Należy przejść od Zygmunta III (włącznie) do końca kursu historii. Aby to umożliwić, należy przy zastosowaniu podanego przykładu rozwinięcia usunąć z kursu klasy II punkty: 22, 23, 32, 33, 35, 39, 44, z kursu klasy III punkty: 1, 4, 5, 10, 12, 17, 18, 21, 27, 28, 29, 30, 34, 35, 38, 39, 40, 41, 47, nadto połączyć w kursie klasy II punkty: 24 z 25 i 26, 28 z 29 i 30, 40 i 41, 45 z 46, w kursie klasy III: 19 z 20, 31 z 32, 36 z 37, 44 z 45, 48 z 49 i 50. Punkt, stanowiący połączenie pp: 48, 49 i 50, zatytułować należy „Prawa i obowiązki obywatela - Polaka według Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 marca 1921 roku”.

3. Geografia.

Klasa I. Należy ograniczyć wstępne zapoznanie się z planem i mapą (więc stosować mniejszą, niż przy dawnym wymiarze czasu, ilość ćwiczeń, omówień i t. d.), zwłaszcza w tych szkołach, w których znaczna większość dzieci, zaczynając naukę po przerobieniu tego działu w oddziałach III i IV szkoły powszechnej, może poprzestać na znacznie zwięźlejszem jego powtórzeniu i usystematyzowaniu.

To samo się stosuje do znajomości najelementarniejszych pojęć i terminów geograficznych. Opuścić dział 3 programu „Ogólny przegląd mapy politycznej Europy w celu zorientowania uczniów w stosunku Polski do państw europejskich”.

Klasa II. Opuścić z działu 5-go programu: „Człowiek — życie gospodarcze i kulturalne”.

Zarówno w klasie I jak II, nie krępując się przykładem rozwinięcia, nie posiadającym charakteru obowiązkowego, nauczyciel winien pomijać mniej istotne szczegóły, aby mieć czas na pogłębienie rzeczy najważniejszych, oraz organizować tak naukę, aby młodzież zdobywała możliwie najwięcej pojęć, wiadomości i metod pracy na wycieczkach i na tle własnych pomiarów i obserwacji.

Klasa III. W zakresie geografii krajów pozaeuropejskich należy poprzestać tylko na charakterystyce całych części świata i osobnem rozważaniu — bez dążenia do jakiegokolwiek wyczerpania tematu — jedynie krain najwybitniejszych pod względem przyrodniczym lub kulturalnym. Z Europy należy omówić szczegółowiej tylko państwa, sąsiadujące z Pol-

ską, następnie Francję i Anglię, jako potęgi kolonialne, Włochy zaś i Grecję ze względu na naukę historii w klasie IV — inne państwa mniej szczegółowo, ze zwróceniem uwagi tylko na rzeczy najcharakterystyczniejsze bądź pod względem przyrodniczym (lodowce — Szwajcaria, fiordy — Norwegia i t. p.), bądź pod względem kulturalnym.

Godziny, zaoszczędzone w ten sposób, należy przeznaczyć na ćwiczenia kartograficzne. Stosunek do szczegółów i sprawa organizacji nauki — jak wyżej.

4. Nauka o przyrodzie.

Metoda nauczania pozostaje bez zmiany, a więc w szczególności, mimo usunięcia osobnych godzin, przeznaczonych dawniej na wycieczki, należy uczyć nauki o przyrodzie żywej w dalszym ciągu nie tylko w klasie i w pracowni, lecz, w miarę możliwości, w ogrodach szkolnych, ogrodach centralnych, a także na wycieczkach.

Klasa II. Należy przeznaczyć cały rok na naukę o przyrodzie żywej, a więc nie stosować w żadnym razie rozkładu pracy, przewidzianego w tak zwanym programie A. Z dawnego programu B należy pominąć: „Biologiczne odmiany pędu i liści”, „Urządzenia, ułatwiające krzyżowanie przy opylaniu (różnosłupkowość, przedprątność, rozdzielnościowość, dwupienność)”, „Wytworzenie pojęcia owocolistka i kwiatu — jako zmienionego pędu. Wprowadzenie w systematykę roślin kwiatowych”, a poza tem skrócić kurs odpowiednio do zmniejszonej liczby godzin zapomocą zmniejszenia liczby przykładów, obserwacji i ćwiczeń. Podany przykład rozwinięcia (str. 31 — 44 wydania programu z r. 1927) nie może być stosowany w danych warunkach, gdyż zawiera zbyt wiele ćwiczeń i przykładów; można go uważać tylko za ilustrację właściwej metody.

Klasa III. Nie należy jeszcze rozpoczynać w roku szkolnym 1930/31 nauki higieny. Należy tedy przeznaczyć wskazane 5 godzin tylko na fizykę i chemię, przytem nauczyciel, nie odstępując od obowiązującego „rozkładu materiału”, opuści w rozwinięciu tego materiału niektóre szczegóły mniej ważne z dawniej uwzględnianych. Na ćwiczenia należy przeznaczyć przeciętnie 4 godziny tygodniowo, na lekcje w klasie — 1.

5. Rachunki z geometrią.

Klasa I. Program obowiązujący (str. 30 wydania z r. 1927) nie ulega zmianie; zmniejszenie liczby godzin odbija się tylko, jak w poprzednim roku szkolnym, na szczegółach rozwinięcia i liczbie ćwiczeń.

6. Rysunek.

Klasa I. Uprawiać należy wszystkie działy pracy, wskazane w programie, ze względu jednak na rozporządzenie mniejszą, niż dawniej, liczbę godzin, nauczyciel winien pominąć ćwiczenia trudniejsze.

7. Roboty ręczne.

Klasa I. Zakres zasadniczy ćwiczeń — według programu dotychczasowego.

Klasa II. **Chłopcy**. Wobec zwiększenia liczby godzin należy wyczerpać program dotychczasowy oraz wprowadzić trudniejsze roboty intro-ligatorskie w zakresie, stosowanym dawniej przy wyborze tego działu w klasie III.

Dziewczęta. 2 godziny tygodniowo należy poświęcić na szycie według dotychczasowego programu klasy III, 2 — na roboty, wskazane w programie klasy II.

Klasa III. **Chłopcy**. Jeżeli szkoła posiada warsztaciki stolarskie i odpowiedni komplet narzędzi, to na początku roku szkolnego przez kwartał należy stosować dotychczasowy program C (ślójd nożykowy i piłkowy), a następnie program A (początki robót z drzewa, prowadzonych sposobem stolarskim). Tę kombinację należy uważać za podstawową. Jeżeli brak warsztacików i kompletu narzędzi do robót stolarskich, to można prowadzić w rozszerzonym odpowiednio zakresie bądź intro-ligatorstwo, bądź ślójd nożykowy i piłkowy.

Dziewczęta. 2 godziny tygodniowo należy przeznaczyć na szycie według dotychczasowego programu, 2 — na jeden z działów A, B lub C, przewidzianych w programie dla chłopców.

II. GIMNAZJUM WYŻSZE.

A. Wydział matematyczno-przyrodniczy.

1. Język polski.

Klasa V. Pomiąć informację o piśmiennictwie w Polsce od jego początków do wystąpienia Reja, skreślić z działu lektury podstawowej, ale uwzględnić w dziale lektury uzupełniającej „Odysseę”, łącznie z tem ograniczyć stosownie do potrzeby wybór innych utworów, czytanych w charakterze lektury uzupełniającej.

Klasa VI. Wprowadzić krótką informację o piśmiennictwie w Polsce od jego początków do Reja włącznie, z rozbiorem kilku wybranych urywków. W dziale lektury podstawowej należy ograniczyć wybór psalmów w przekładzie Kochanowskiego, skreślić „Muzę”, z „Trenów” wziąć tylko wybór (cztery — pięć), z utworów Krasickiego opracować jedną satyrę i kilka bajek, z twórczości Mickiewicza skreślić „Konrada Wallenroda” i „Farysa”. Lekturę uzupełniającą odpowiednio ograniczyć.

Klasa VII. Dział lektury podstawowej zacząć od „Konrada Wallenroda” i „Farysa”, nie uwzględniać w tym dziale „Ksiąg narodu”, zachowując jednak wybór z „Ksiąg pielgrzymstwa”, pomiąć „Kordjana”.

Klasa VIII. Z działu lektury podstawowej usunąć „Przedświt” i „Psalm dobrej woli”, zamiast wyboru liryk Asnyka ze szczególnem uwzględnieniem cyklów „W Tatrach” i „Nad głębiami” wprowadzić do tegoż działu: **wyбір utworów lirycznych Asnyka, Konopnickiej, Tetmajera, Wyspiańskiego, Kasprowicza.**

2. Historja.

Klasa IV. Należy zwięźle, niż przy dawnym wymiarze czasu, ująć kulturę pierwotną, cywilizację starożytnego Egiptu, Babilonu i Asyrii, rolę Fenicji, Arjów Wschodu, cechy charakterystyczne cywilizacji starożytnego Wschodu, kulturę Grecji w okresie micońskim i homerowym, wreszcie polityczne przewroty rzeczypospolitej rzymskiej. W tych warunkach podany przykład rozwinięcia można stosować tylko z wydatnymi skrótami.

Klasa V. Ująć zwięźle prehistorję Polski, znacznie skrócić dział: „Rozbicie polityczne Polski w czasie walk cesarstwa z papieństwem”, zwięźle ująć schizmę zachodnią i udział Polski w ruchu soborowym.

Klasa VI. Należy ograniczyć się do rzeczy najistotniejszych, zwłaszcza w zakresie działów: „Ustalenie się stosunków religijnych w Europie i Polsce”, „Polska w czasie przewagi Francji na zachodzie a Turków na wschodzie” i „Równowaga Europy w oparciu o militarizm absolutnych monarchij a anarchja możnowładcza w Polsce”. „Wielkie odkrycia geograficzne” omawiać należy przede wszystkim przy nauce geografji.

Klasa VII. Przejść mniej szczegółowo działy: „Czasy Królestwa Polskiego Kongresowego i Wielkiej Emigracji”, „Walki narodów o samodzielność i jedność narodową”, „Okres zbrojnego pokoju”.

3. Geografja.

Klasa V. Obowiązuje w roku szkolnym 1930/31 redakcja programu dla klasy V wydziału **humanistycznego** (Program Gimnazjum Państwowego. Wydział Humanistyczny. Wydanie czwarte. Warszawa — 1928, str. 86 — 91).

Klasa VI. Należy przejść geografję lądów i mórz pozaeuropejskich według programu następującego:

A. Część ogólna:

1. Historyczny rzut oka na rozszerzenie się horyzontu geograficznego ludzkości w ciągu wieków. Pobudki idealne i materialne odkryć i badań geograficznych.

2. Wielkość kuli ziemskiej i poszczególnych lądów i mórz. Przewodnie rysy rzeźby poziomej i pionowej lądów pozaeuropejskich; rozmieszczenie gleb, główne ośrodki górniczych bogactw przyrodzonych; hydrografja, klimat i biosfera w zasadniczym układzie.

3. Wpływ powyższych czynników na rozwój życia ludzkiego. Wpływ człowieka na ukształtowanie się krajobrazu kulturalnego. Stopnie kultury życiowej. Jednostka i grupa społeczna. Nomadyzm, osadnictwo, granice ekumeny. Typy osadnicze. Gęstość zaludnienia.

4. Wpływ bogactw przyrodzonych na formy życiowe ludzkości. Przewodnie zagadnienia geografji gospodarczej i politycznej. Państwo. Problem kolonji z punktu widzenia gospodarczego i geopolitycznego.

5. Główne linje i węzły komunikacyjnej sieci świata—lądowej, wodnej i powietrznej. Przegląd mapy gospodarczo-politycznej świata.

6. Geografja ras. Przewodnie cechy geografji kultury obszarów pozaeuropejskich, religje, formy zwyczajowe i obyczajowe życia ludów, stopień oświaty, ogólny rzut oka na rozwój kultury duchowej, odzwierciedlającej się w nauce, sztuce i stanie moralnym społeczeństw w pozaeuropejskich.

B. Część szczegółowa:

1. **Ameryka:** Stany Zjednoczone, Meksyk, Brazylja, Argentyna.
Rzut oka na inne republiki.

2. **Mocarstwo kolonjalne W. Brytanji.**

Rzut oka na całość i poszczególne obszary; mniejsze protektoraty i posiadłości angielskie i ich gospodarczo - polityczne znaczenie. Kanada Australja.

Angielskie Dominjum Afryki.

Indje.

3. Chiny, Japonja, Azjatyckie obszary Z. S. R. R., Francuskie kolonje i protektoraty w Azji.

4. Kolonje włoskie i francuskie w Afryce.

Inne kolonje europejskie na terytorjum Afryki i Azji.

5. Rzut oka na pozostałe wolne państwa pozaeuropejskie.

6. Oceany—ich fizjografja; znaczenie morza dla ludzkości głównie jako podstawowego obszaru komunikacyj wodnych. Geografja Oceanu Wielkiego, Atlantyckiego i Indyjskiego.

Uwaga: Całość pracy wspólnej nauczyciela i młodzieży winna nosić cechy **ćwiczeń geograficznych**, opartych na dostępnym materiale kartograficznym i statystycznym, oraz odpowiedniej literaturze geograficznej. Chodzi o to, aby młodzież **przyswoiła sobie metodę interpretacji treści map fizjograficznych, gospodarczych czy politycznych, oraz materiałów statystycznych** i umiała na ich podstawie dochodzić do właściwych sądów bądź o genezie, bądź o związkach zależności między zjawiskami współczesnymi.

4. Nauka o Polsce współczesnej.

Klasa VIII. Przykłady rozwinięcia zarówno części I, jak części II programu należy uważać w danych warunkach za maksymalne i wybrać z nich rzeczy najbardziej istotne i ważne, z uwzględnieniem poziomu i przygotowania klasy.

Na każdą z tych części należy poświęcić połowę rozporządzalnego czasu, przytem najkorzystniejsze będzie przeznaczenie na I (geografja Polski ze szczególnem uwzględnieniem stosunków gospodarczych)—wszystkich 3 godzin w pierwszym półroczu, na II (zagadnienia polityczno - obywatelskie) —wszystkich 3 godzin w drugim półroczu.

5. Przyrodoznawstwo.

Klasa IV. Przy zastosowaniu podanego przykładu rozwinięcia można opracować z glonów tylko jednokomórkowe, inne zagadnienia, wskazane w drugim ustępie punktu 2 działu A, ująć w postaci jednej pogadanki.

Przy przeglądzie porównawczym roślin zielonych można opracować obszerniej tylko dwie z roślin, wskazanych w punkcie 2 działu B przykładu rozwinięcia, inne zaś rozpatrywać tylko dla porównania między sobą.

Na ćwiczenia przeznaczyć należy przeciętnie połowę czasu, t. j. 1 godzinę tygodniowo, przytęm jest pożądane stałe lub przygodne łączenie tych godzin po dwie w jedną całość.

Klasa V—VII. W klasie V na ćwiczenia przeznaczyć należy 1—2 godzin tygodniowo, zależnie od warunków, w klasie VI — przeciętnie 1 godzinę tygodniowo, w klasie VII również 1 godzinę tygodniowo. O ile najbliższa okolica nadaje się do tego, należy prowadzić lekcję geologii jak najczęściej nie w klasie, lecz na odpowiednim terenie; pożądane jest również wyzyskiwanie lub specjalne urządzenie dla celów geologicznych wycieczek dalszych.

6. Fizyka z kosmografją.

Klasa IV. Na ćwiczenia przeznaczyć należy 2 godziny tygodniowo.

Klasa VI. (Drugie półrocze).

Ustęp programu:

„Ruch obrotowy ciała sztywnego. Prędkość i przyspieszenie kątowe. Równania ruchu obrotowego jednostajnego i jednostajnie zmiennego. Prędkość kąтова, jako wektor. Ruchy precesyjne. Energia kinetyczna ciała obracającego się. Moment bezwładności, Moment siły a moment bezwładności”

należy zmienić na:

„Ruch obrotowy ciała sztywnego. Prędkość kąтова. Energia kinetyczna ciała poruszającego się. Moment bezwładności w związku z energją kinetyczną”.

„Wahadła proste i złożone. Wzór na okres wahań”

zmienić na:

„Wahadło proste i złożone. Wzór na okres wahadła prostego”.

„Parcie i ciśnienie. Mierzenie i wymiar ciśnienia. Mierzenie i wymiar odkształceń (objętości i postaci). Prawo Hooke'a. Spółczynnik sprężystości.

Spółczynnik ściśliwości gazów. Prawo Daltona. Dokładne postępowanie się barometrem (redukcja do 0°) i manometrem. Baroskop; poprawka przy ważeniu (redukcja do próżni)”

zmienić na:

„Parcie i ciśnienie. Odkształcenia objętości i postaci. Prawo Hooke'a.

„Ściśliwość gazów. Prawo Daltona. Redukcja wskazań barometru i manometru do 0°. Baroskop”.

„Zderzenie ciał (sprężystych i niesprężystych). Spółczynnik tarcia. Lepkość. Ogólne wiadomości o prądach i wirach. Prawo Torricelli'ego. Ogólne wiadomości o ruchu płynów w rurach (zastosowania)”

zmienić na:

„Spółczynnik tarcia. Lepkość. Opór środowiska. Zasada maszyn latających, cięższych od powietrza. Spadek ciśnienia przy przepływie płynów w rurach”.

„Higrometria”

zmienić na:

„Wilgotność bezwzględna i względna. Punkt rosy”.

„Mieszaniny, emulsje; roztwory. Dyfuzja; osmoza. Krzepnięcie roztworów”
zmienić na:

„Wzmianka o mieszaninach, emulsjach, roztworach. Dyfuzja, osmoza. Krzepnięcie roztworów (bez uwzględnienia punktu eutektycznego)”.

Na ćwiczenia przeznacza się 2 godziny tygodniowo.

Klasa VII.

„Ruch drgający prosty. Prędkość i przyśpieszenie w ruchu harmonicznym. Najprostsze przypadki dodawania ruchów harmonicznym”

zmienić na:

„Ruch drgający prosty. Wzór na wychylenie. Nakładanie się fal (po drganiach poprzecznych i podłużnych)”.

Skreślić:

„Mechanizm tworzenia się fal głosowych”.

„Zasada Dopplera”

zmienić na:

„Zasada Dopplera (bez wzorów)”.

„Kąt najmniejszego odchylenia w pryzmacie”

zmienić na:

„Doświadczalne stwierdzenie istnienia kąta najmniejszego odchylenia w pryzmacie”.

Z nauki o polaryzacji należy pozostawić jedynie wiadomości wstępne, najelementarniejsze, poza tem opuścić „Wiadomości zasadnicze o metodach optycznych wyznaczenia temperatury”, zagadnienie rozkładu energii w widmie sprowadzić do krótkiej wzmianki.

Na ćwiczenia z fizyki przeznacza się 2 godziny tygodniowo.

Klasa VIII.

„Pole magnetyczne ziemskie: zboczenie i nachylenie. Pojęcie o mierzeniu składowej poziomej magnetyzmu ziemskiego”

zmienić na:

„Pole magnetyczne ziemskie. Elementy magnetyzmu ziemskiego. Mapy magnetyczne”.

„Maszyny elektrostatyczne”

zmienić na:

„Pokaz jednej z maszyn indukcyjnych”.

W ustępie piątym programu „Odkrycia Galwaniego i Volty” i t. d. skreślić „Zjawisko polaryzacji. Ogniwa z depolaryzatorami”.

Skreślić:

„Watmetry”.

„Ogniwa i baterje termoelektryczne; zastosowania”.

O prądzie trójfazowym zostawić należy tylko wzmiankę; opis dynamomaszyny o prądzie trójfazowym opuścić.

„Motory elektryczne”

zmienić na:

„Zasada działania motorów elektrycznych”.

„Cechowanie ampermetru przy pomocy woltametri; kulomb i amper (raz jeczcz)”
zmienić na:

„Określenie ampera na podstawie elektrolizy”.

Dalej można pominąć:

„Wiadomości wstępne o sposobach wyznaczenia ładunku elektronu”.

„Wiadomości ogólne o elektryczności atmosferycznej”.

Co się tyczy ciał promieniotwórczych, uwzględnić należy jedynie wiadomości najbardziej zasadnicze.

Na ćwiczenia przeznaczają się 2 godziny tygodniowo. Pasażem, zwłaszcza w klasie VIII, poświęcić należy część czasu na rozwiązywaniu zadań.

7. Chemia.

Klasa V. „Wiadomości wstępne” należy ująć jak najzwięźlej i pojęcia ogólne, wskazane w tym dziale programu, wprowadzać, rozwijać i pogłębiać w miarę możliwości stopniowo w toku dalszej nauki na tle materiału faktycznego, podanego w następnych działach.

W ustępie pierwszym działu „Niemetale” skreślić:

„(kataliza). Odwracalność reakcji”.

W dziale „Chlorowce” skreślić „Wiązania atomowe”,
zmienić

„Krótki zarys tlenowych związków chloru”
na „Chloran potasu i kwas chlorowy”.

„Określenie chemiczne i fizyko-chemiczne kwasów, zasad i soli”
zmienić na:

„Określenie chemiczne kwasów, zasad i soli”.

Skreślić:

„Pojęcie o teorii jonów”.

„Fabrykacja kwasu siarkowego”

zmienić na:

„Fabrykacja kwasu siarkowego sposobem kontaktowym”.

Skreślić w dalszym ciągu:

„Pojęcie o innych tlenowcach”.

Co do kwasu azotowego,

„Techniczne sposoby jego otrzymywania”

zmienić na:

„Sposób jego otrzymywania z powietrza (ogólne pojęcie). Saletry”.

Punkt

„Tlenki azotowe”

zmienić na:

„Tlenki azotowe (doświadczalnie tylko tlenek i dwutlenek azotu;
o pozostałych wzmianka)”.

„Fosfor, fosforjak, chlorki fosforu, kwas fosforowy”

zmienić na:

„Fosfor, kwas fosforowy, wzmianka o nawozach fosforowych”.

Skreślić:

„Znaczenie fosforu w przyrodzie. Zastosowanie fosforu”.

„Soda, jej fabrykacja“

zmienić na „Soda, jej fabrykacja sposobem Solvay'a“.

Skreślić „Cyjan“.

Pominąć monograficzne omówienie arsenu, boru, baru i manganu.

Na ćwiczenia przeznaczają się 2 godziny tygodniowo.

Klasa VI. (Pierwsze półrocze).

Pominąć węglowodory nienasycone.

Skreślić:

„Chlorowcopochodne węglowodorów“, „Podział alkoholi na trzy grupy: pierwszo, drugo i trzeciorzędne“.

„Pojęcie o aldehydach i ketonach“

zmienić na:

„Pojęcie o aldehydach“.

Poprawić dalej wśród nazw kwasów „siarkowy“ na „stearowy“.

„Estry. Szybkość reakcji, reakcje odwracalne. Tłuszcze. Mydło. Węglowodany. Glukoza. Sacharoza. Cukrownictwo. Mączka“

zmienić na:

„Estry. Tłuszcze. Mydło. Pojęcie o technologii mydła i świec. Glukoza. Sacharoza. Skrobia i jej hydroliza“.

Skreślić:

„Sulfonowanie, nitrowanie i chlorowanie związków aromatycznych. Kwas benzoowy“.

Na ćwiczenia przeznaczają się 2 godziny tygodniowo.

8. Matematyka.

Klasa V. Usunąć z programu geometrii:

„Twierdzenie Desargues'a dla trójkątów o bokach odpowiednio równoległych“.

4. Proporcjonalność odcinków (metodą geometryczną). Dowód istnienia odcinków niespółmiernych. Twierdzenie Talesa dla odcinków spółmiernych. Definicja odcinków proporcjonalnych jako odcinków, wyznaczonych na ramionach kąta przez pęk prostych równoległych. Własności proporcji między odcinkami. Proporcjonalność odcinków, zawartych między płaszczyznami równoległymi“.

Dodać do działu 3: „Symetria względem płaszczyzny“.

Klasa VI. Dział 2 programu algebry zmienić na:

„2. Rozwiązywanie analityczne układów dwu równań: 1-go i 2-go stopnia, oraz łatwych układów równań stopnia 2-go z dwiema niewiadomymi; przykłady najprostsze rozwiązania graficznego. Równanie dwukwadratowe. Łatwe równania niewymierne, ich rozwiązywanie, wykresy i dyskusja“.

Usunąć „Kres górny błędu, popełnionego w rachunku logarytmami“.

Działy 1 i 2 programu geometrii należy zastąpić tekstem następującym:

1. Mierzenie. Wspólna miara odcinków, dowód istnienia odcinków niespółmiernych. Mierzenie odcinków i kątów, łącznie z powtórzeniem, uzupełnieniem i pogłębieniem **wiadomości o liczbach rzeczywistych**.

2. Proporcjonalność odcinków. Definicja miarowa proporcjonalności. Twierdzenie Talesa. Proporcjonalność odcinków, zawartych między płaszczyznami równoległymi. Własność dwusiecznej kąta wewnętrznego i zewnętrznego w trójkącie. Jednokładność figur płaskich. Rozwiązywanie zadań konstrukcyjnych metodą przekształcenia jednokładnego. Pojęcie o jednokładności figur trójwymiarowych. Podobieństwo trójkątów i wielokątów. Zastosowanie podobieństwa do trójkąta prostokątnego; związki miarowe, dotyczące cięciw, siecznych i stycznych koła; twierdzenie Pitagorasa i jego uogólnienie. Zastosowania do wielokątów foremnych“.

Klasa VIII.

Skreślić z działu 3 programu:

„zastosowanie indukcji do ustalenia twierdzenia o tożsamości wielomianów; dzielenie wielomianu przez wielomian (jednoznaczność dzielenia); podzielność wielomianu zmiennej x przez $x + a$ ”.

9. Roboty ręczne.

Klasa V. **Chłopcy**. Roboty z drutu i blachy. Obróbka szkła. w szczególności łączenie szkła ze szkłem, z drzewem i metalem.

Dziewczeta. Szycie, haft, krój.

albo introligatorstwo,

albo roboty drzewne piłkowe i początki obrabiania drutu, blachy i szkła*).

Klasa VI. **Chłopcy**. Zaznajomienie z podstawowymi sposobami ślusarskiego obrabiania żelaza oraz z głównymi własnościami stali i żelaza, ze szczególnym zwróceniem uwagi na wyroby z tak zwanego płaskiego żelaza (walcówki) o przekroju $(10 \times 2) \text{ mm}^2$ i z zastosowaniem tokarek i wier-tarek o popędzie nożnym lub elektrycznym.

Jeżeli miejscowe warunki nie pozwalają na tę technikę, można rozwijać w dalszym ciągu roboty, wskazane dla klasy V.

Dziewczeta. Szycie, haft, krój,

albo introligatorstwo,

albo w dalszym ciągu roboty drzewne, piłkowe i roboty z drutu, blachy i szkła, jeżeli ten dział był prowadzony w klasie V. Nie wyłącza się również robót drzewnych piłkowych i początków obrabiania drutu, blachy i szkła wówczas, gdy roboty te nie były prowadzone w klasie V.

*) Jak na II kursie seminarjów nauczycielskich (Program Nauki w Państwowych Seminarjach Nauczycielskich — Warszawa 1926, str. 218 i 219).

B. Wydział humanistyczny.

1. Język polski.

Klasa VII. W dziale lektury podstawowej należy nie uwzględniać „Ksiąg narodu”, zachowując jednak wybór z „Ksiąg pielgrzymstwa”, pominąć „Kordjana”, ustalając wybór z „Beniowskiego”, w żadnym razie nie wykraczać poza pieśni I — V, skreślić z działu lektury podstawowej, ale uwzględnić w dziale lektury uzupełniającej „Śluby panieńskie”; wybór innych utworów, czytanych w charakterze lektury uzupełniającej, ograniczyć stosownie do potrzeby.

Klasa VIII. Z działu lektury podstawowej usunąć „Przedświt” i „Psalm dobrej woli” oraz dialog Platona, zamiast wyboru liryk Asnyka ze szczególnem uwzględnieniem cyklów „W Tatrach” i „Nad głębiami” wprowadzić do tegoż działu; wybór utworów lirycznych Asnyka, Kopnickiej, Tetmajera, Wyspiańskiego, Kasprowicza.

2. Język łaciński.

Klasa V. Przy lekturze wypisów pominąć Owidjusza.

Klasa VII. Pominąć urywki z Janickiego, Szymonowicza.

Klasa VIII. Pominąć urywki z Sarbiewskiego i Kochanowskiego.

Punkt 1 b) programu zmienić na:

„b) Wypisy, ułożone z dzieł filozoficznych Cyserona, lub urywki z Roczników Tacyta, zależnie od przygotowania klasy.

Przy czytaniu wyjątków z dzieł filozoficznych Cyserona — niezbędne wyjaśnienia z zakresu filozofii greckiej”.

3. Historia.

Klasa VI. Rozwijanie obowiązującego programu, którego charakter ramowy nie pozwala na żadne skreślenia, należy dostosować do zmniejszonej liczby godzin zapomocą pominięcia mniej ważnych szczegółów, dawniej uwzględnianych.

4. Geografia.

Klasa VI. Należy przejść, tak samo jak w klasie VI wydziału matematyczno - przyrodniczego, geografję lądów i mórz pozaeuropejskich według programu, zamieszczonego powyżej w punkcie II A 3 niniejszej instrukcji.

5. Nauka o Polsce współczesnej.

Klasa VIII. Jak w wydziale matematyczno-przyrodniczym (II A 4).

6. Przyrodoznawstwo.

Klasa IV. Należy uwzględnić mniejszą liczbę przykładów, niż przy rozporządzaniu 3 godzinami tygodniowo, ale nie wprowadzać powierzchowności w ich opracowaniu. Dział C przykładu rozwinięcia programu winien zająć nie więcej niż 15 godzin.

Na ćwiczenia przeznaczyc należy przeciętnie 1 godzinę tygodniowo, przytem jest požądane stałe lub przygodne łączenie tych godzin po dwie w jedną całość.

Klasa V. Na ćwiczenia należy przeznaczyc również przeciętnie 1 godzinę tygodniowo.

7. Fizyka z kosmografią i chemją.

Klasa VI. Punkt programu:

„Swobodne spądanie i rzuty ciała”.

zmienić na:

„Swobodne spądanie i rzut pionowy. Rzuty poziomy i ukośny (graficznie)”.

„Sposoby wyznaczania gęstości zapomocą piknometru”

zmienić na:

„Wyznaczanie gęstości ciał piknometrem”.

„Wahadło i jego zastosowania”

zmienić na:

„Wahadło proste i jego zastosowania”.

Skreślić „Ciepło właściwe gazów w stałej objętości i pod stałym ciśnieniem”.

Na ćwiczenia przeznaczyc należy 2 godziny tygodniowo.

Klasa VII. Chemja (w pierwszym półroczu).

„Wstęp” należy ująć jak najwięcej i pojęcia ogólne, wskazane w tym dziale programu, wprowadzac, rozwijać i pogłębiać w miarę możności stopniowo w toku dalszej nauki na tle materiału faktycznego, podanego w następnych działach.

W ustępie pierwszym działu 2 („Niemetale”) skreślić „Kataliza”;

„Działanie metali na wodę i kwasy”

zmienić na:

„Działanie metali na kwasy”;

w ustępie trzecim skreślić: „Wpływ temperatury na szybkość reakcji”, w dalszym ciągu skreślić: „Wiązania atomowe”, „Pojęcie o teorii jonów”, „Znaczenie fosforu w przyrodzie. Zastosowanie fosforu”.

Fizyka (w drugim półroczu).

Dodać na początku kursu:

„Krótkie wiadomości o ruchu drgającym”.

Skreślić w pierwszym ustępie punkt „Energja fali”.

„Wysokość; zjawisko Dopplera”

zmienić na:

„Wysokość; zjawisko Dopplera (bez wzorów)”

„Uginanie się światła”

zmienić na:

„Wstępne wiadomości o uginaniu się światła”.

„Okulary, lupa, mikroskop, teleskop, przyrząd projekcyjny, aparat fotograficzny”

zmienić na:

„Okulary, lupa. Elementarne wiadomości o mikroskopie, teleskopie, przyrządzie projekcyjnym i aparacie fotograficznym”.

„Doświadczenie Younga i mierzenie długości fali”

zmienić na:

„Doświadczenie Younga. Długość fali świetlnej”.

„Fluorescencja i fosforescencja”.

zmienić na:

„Krótkie wiadomości o fluorescencji i fosforescencji”.

Na ćwiczenia przeznaczają się 2 godziny tygodniowo.

Klasa VIII.

„Ciała paramagnetyczne i diamagnetyczne”

zmienić na:

„Wzmianka o ciałach paramagnetycznych i diamagnetycznych”.

Skreślić:

„Zmienność magnetycznego pola ziemskiego”.

„Ogniwo termoelektryczne i jego zastosowania”.

„Watmetry”.

Na ćwiczenia przeznaczają się 2 godziny tygodniowo.

8. Matematyka.

Klasa V. Usunąć z programu geometrii:

„Twierdzenie Desargues'a dla trójkątów o bokach odpowiednio równoległych.

4. Proporcjonalność odcinków (metodą geometryczną). Dowód istnienia odcinków niespółmiernych. Twierdzenie Talesa dla odcinków spółmiernych. Definicja odcinków proporcjonalnych jako odcinków, wyznaczonych na ramionach kąta przez pęk prostych równoległych. Własności proporcji między odcinkami. Proporcjonalność odcinków, zawartych między płaszczyznami równoległymi”.

Wprowadzić natomiast do programu algebry:

„6. Równania kwadratowe z jedną niewiadomą (układanie i rozwiązywanie). Wyróżnik równania kwadratowego. Związek między współczynnikami a pierwiastkami równania kwadratowego”, oraz do działu 3 programu geometrii: „Symetria względem płaszczyzny”.

Klasa VI. Początek redakcji działu 1 programu algebry:

„1. Równania kwadratowe z jedną niewiadomą (układanie i rozwiązywanie). Wyróżnik równania kwadratowego. Związek między współczynnikami a pierwiastkami równania kwadratowego”

zmienić na:

„1. Trójmian kwadratowy i dyskusja równania kwadratowego”.

Działy 1 i 2 programu geometrii należy zastąpić tekstem następującym:

„1. Mierzenie. Wspólna miara odcinków, dowód istnienia odcinków niespółmiernych. Mierzenie odcinków i kątów, łącznie z powtórzeniem, uzupełnieniem i pogłębieniem wiadomości o liczbach rzeczywistych.

2. Proporcjonalność odcinków. Definicja miarowa proporcjonalności. Twierdzenie Talesa. Proporcjonalność odcinków, zawartych między płaszczyznami równoległymi. Własność dwusiecznej kąta wewnętrznego i zewnętrznego w trójkącie. Jednokładność figur płaskich. Zastosowanie przekształcenia jednokładnego do zadań konstrukcyjnych. Podobieństwo trójkątów i wielokątów. Zastosowanie podobieństwa do trójkąta prostokątnego; związki miarowe, dotyczące cięciw, siecznych i stycznych koła; twierdzenie Pitagorasa i jego uogólnienie. Zastosowania do wielokątów foremnych“.

Pominać dział 3 programu geometrii (Funkcje trygonometryczne kąta ostrego).

W dziale 4 skreślić:

„Krótkie wiadomości o wielościanach foremnych bez konstrukcji dwudziestościanu i dwunastościanu“.

Klasa VII. Nie przechodzić działów:

„Funkcje sumy i różnicy dwóch kątów“, łącznie z zamianą sum i różnic funkcyj na iloczyny i odpowiednimi równaniami trygonometrycznymi, oraz:

„Zastosowanie funkcyj trygonometrycznych do rozwiązywania trójkątów dowolnych (cztery przypadki zasadnicze).

Pojęcie o zastosowaniach do miernictwa“.

Klasa VIII. Należy przejść działy opuszczone w klasie VII w roku szkolnym 1929/30: „Funkcje sumy i różnicy dwu kątów“, łącznie z zamianą sum i różnic funkcyj na iloczyny i odpowiednimi równaniami trygonometrycznymi, oraz:

„Zastosowanie funkcyj trygonometrycznych do rozwiązywania trójkątów dowolnych (cztery przypadki zasadnicze)“.

(„Pojęcie o zastosowaniach do miernictwa“ — opuścić).

W programie dotychczasowym klasy VIII:

Skreślić: „Funkcje trygonometryczne argumentu dowolnego“.

Skreślić ustępy, zaczynające się od słów:

„Powtórzenie wiadomości i układzie spólrzędnych prostokątnych“ i

„Zadania, dotyczące przecinania się miejsc geometrycznych“.

Punkt programu:

„Indukcja matematyczna. Zastosowanie do wzoru dwumianowego Newtona dla wykładnika naturalnego“

zmienić na:

„Indukcja matematyczna na tle najprostszych przykładów“.

C. Wydział klasyczny (nowego typu).

1. Język polski.

Klasa IV. Wprowadzić do działu lektury podstawowej wybór z „Ilijady“ i „Odyssei“.

Klasa VI. W dziale lektury podstawowej należy ograniczyć wybór psalmów w przekładzie Kochanowskiego, z „Trenów“ wziąć tylko wybór (cztery — pięć), usunąć z tego działu A. Morsztyna, W. Potockiego, J. P. Woronicza.

Klasa VII. W dziale lektury podstawowej nie uwzględniać „Ksiąg narodu“, zachowując jednak wybór z „Ksiąg pielgrzymstwa“, przenieść z lektury podstawowej do lektury uzupełniającej „Śluby panieńskie“ A. Fredry i wybraną tragedję Szekspira, przytem wydatnie ograniczyć liczbę innych utworów, przeznaczonych przez nauczyciela do czytania w charakterze lektury uzupełniającej.

Klasa VIII. Z działu lektury podstawowej usunąć „Przedświt“ i „Psalm dobrej woli“; zamiast wyboru liryk Asnyka ze szczególnem uwzględnieniem cyklów „W Tatrach“ i „Nad głębiami“ wprowadzić do tegoż działu wybór utworów lirycznych Asnyka i Kasprowicza.

2. Filologia klasyczna.

Klasa V. Język łaciński. Z autorów, wymienionych w programie, pominąć Owidjusza. Wiadomości z dziedziny życia politycznego i prywatnego Greków i Rzymian, omawiane dawniej na lekcjach kultury klasycznej, należy uwzględnić na lekcjach języka łacińskiego, który otrzymał o 1 godzinę więcej. W miarę możliwości i potrzeby należy również czytać na tych lekcjach urywki z wybranych autorów w polskiem tłumaczeniu.

Klasa VI. Języki łaciński i grecki. Z programu języka łacińskiego skreślić lekturę uzupełniającą. Oprócz tego zmniejszyć zakres lektury łacińskiej podstawowej i lektury greckiej tak, aby starczyło czasu na przerobienie na lekcjach języka łacińskiego i greckiego punktów 1 i 3 dotychczasowego programu kultury klasycznej.

Klasa VII. Przy lekturze Platona i Cycerona należy uwzględnić potrzebne wiadomości z dziedziny filozofji greckiej. Inne wiadomości z kultury grecko-rzymskiej winny również być uwzględniane przy lekturze autorów. Nadto na lekcjach języka greckiego należy w miarę możliwości przygotować uczniów do lektury tragedji greckiej w oryginale w klasie VIII zapomocą czytania polskich przekładów wraz z niezbędnymi objaśnieniami, dotyczącymi teatru greckiego i budowy tragedji.

Klasa VIII. Język łaciński. W lekturze Horacego pominąć „Listy“. Obok niezbędnych wyjaśnień przy czytaniu autorów należy — za cenę zmniejszenia ilości czasu, poświęconego na lekturę Platona — zająć się zebraniem, zestawieniem i uzupełnieniem wiadomości z kultury klasycznej, nabytych w ciągu uprzednich lat nauki filozofji klasycznej, ze zwróceniem uwagi na związek, zachodzący między życiem współczesnem a starożytnością klasyczną.

3. Geografia.

Klasa V. Należy przejść z odpowiedniami skrótami geografję Polski oraz państw sąsiednich: Niemiec, Rosji, Czechosłowacji, Rumunii, Łotwy, Litwy.

Klasa VI. Należy przejść opuszczoną część kursu klasy V oraz kurs klasy VI, wskazany powyżej w punkcie II A 3 niniejszej instrukcji, ze skrótami, jakie się okażą niezbędne.

4. Nauka o Polsce współczesnej.

Klasa VIII. Jak w wydziale matematyczno - przyrodniczym (II A 4).

5. Przyrodoznawstwo.

Klasa IV. W pierwszym półroczu należy przejść taki sam kurs, jak w klasie IV wydziału humanistycznego (a więc zastosować ten sam program, łącznie z uwagami, zamieszczonemi powyżej w ustępie pierwszym punktu II B 6 niniejszej instrukcji), w drugim półroczu — kurs klasy V tegoż wydziału.

Na ćwiczenia praktyczne przeznaczyć należy przeciętnie połowę czasu, t. j. 2 godziny tygodniowo.

6. Fizyka z chemją.

Należy stosować w roku szkolnym 1930/31 następujący program skrócony:

Klasa VII. (3 godziny tygodniowo, z tych 2 przeznaczone na ćwiczenia).

Fizyka.

Mierzenie i jednostki. Mierzenie długości, objętości, czasu. Nonjusz, mensura, metronom.

Jednostki zasadnicze i pochodne.

Ruch postępowy jednostajny i zmienny. Prędkość i przyspieszenie. Zasady Newtona (druga zasada jedynie w zastosowaniu do sił stałych i ruchów prostoliniowych); siła; masa. Dodawanie i rozkładanie sił.

Zjawiska ciężkości. Ciężar i jego stosunek do masy. Waga. Swobodne spadanie ciał.

Gęstość. Wyznaczanie gęstości zapomocą piknometru.

Praca i sprawność. Energja (kinetyczna i potencjalna). Zasada zachowania energii. Machiny proste, jako ilustracja tej zasady.

Prawo Pascala i jego zastosowania. Ciśnienie w cieczy pod wpływem siły ciężkości. Prawo Archimedesesa; pływanie ciał. Wyznaczanie gęstości zapomocą wagi hydrostatycznej i areometru.

Ciśnienie w gazach. Manometry. Ciśnienie atmosferyczne. Barometr rtęciowy. Aneroid. Prawo Boyle'a-Mariotte'a. Pompa pneumatyczna.

Temperatura — rozszerzalność ciał stałych i ciekłych. Termometry. Rozszerzalność gazów. Wzmianka o termometrze gazowym.

Pomiar ciepła metodą mieszania wody.

Zmiana stanu skupienia i zależność temperatury topnienia i wrzenia od natury cieczy i ciśnienia zewnętrznego.

Para nasycona. Różnica między gazem a parą. Wilgotność.

Ciepło jako energia. Maszyna parowa tłokowa, najważniejsze stadja jej rozwoju*).

Wiadomości elementarne z chemji.

(Ogółem 15 — 20 godz. w końcu roku szkolnego).

Skład powietrza. Tlen. Usunięcie tlenu z powietrza drogą utleniania żelaza (miedzi). Otrzymywanie tlenu z tlenku rtęci. Azot, jako składnik powietrza.

Woda jako związek. Jej skład chemiczny. Wodór; spalanie wodoru.

Pojęcie o związkach chemicznych i ciałach prostych, o reakcjach chemicznych.

Prawo zachowania masy. Prawo stałości składu. Prawo wielokrotności stosunków na przykładach CO, CO₂, H₂O, H₂O₂.

Cząsteczka ciał złożonych i prostych. Atomy. Pierwiastki.

Użycie symboli chemicznych.

Spalanie siarki. Dwutlenek siarki i kwas siarkowy. Kwas siarkowy. Saletra i kwas azotowy. Chlorek sodu, chlorowódz i kwas solny. O otrzymywaniu ługu (wodorotlenku sodowego). Otrzymywanie z wapienia tlenku i wodorotlenku wapniowego.

Pojęcie o kwasach, zasadach i solach. Reakcja zubożenia.

Węgiel. Dwutlenek węgla. Kwas węglowy i węglany. Węglowodory.

Żelazo. Rudy żelazne. Żelazo kowalne. Stal.

Klasa VIII. (3 godziny tygodniowo, z tych przeciętnie 1 przeznaczona na ćwiczenia).

Fizyka.

Tworzenie się fal w ośrodkach sprężystych. Fale podłużne i poprzeczne. Prędkość i długość fali. Odbijanie się fal. Interferencja fal (Fale stojące).

Warunki fizyczne tworzenia się głosu. Fale głosowe. Prędkość głosu. Odbijanie się głosu: echo.

Promieniowanie jako odrębny rodzaj energii. Promieniowanie ciemne i jasne. Przezroczystość. Pochłanianie. Termometr jako uniwersalny przyrząd do badania promieniowania.

Prędkość światła. Prostolinjowe rozchodzenie się promieniowania.

Odbijanie się i rozpraszanie promieniowania. Tworzenie się obrazów w zwierciadłach płaskich i kulistych.

Zjawisko załamania. Całkowite wewnętrzne odbicie. Przechodzenie promieni przez płytę o ścianach równoległych i przez pryzmat. Zjawisko rozszczepienia.

*) Nauka o ciepłe — jak w programie gimnazjum klasycznego dawnego typu z r. 1923 z drobnymi różnicami.

Tworzenie się obrazów w soczewkach wypukłych. Okulary, lupa, Elementarne wiadomości o mikroskopie, teleskopie, przyrządzie projekcyjnym, aparacie fotograficznym.

Niewidzialne części widma. Różne typy widm. Zasada analizy widmowej.

Barwy ciał.

Magnesy. Bieguny. Prawo Coulomba.

Elektryzowanie ciał przez pocieranie. Przewodniki i izolatory. Indukcja elektrostatyczna.

Potencjał elektryczny. Kondensatory i ich pojemność. Rola dielektryku.

Prąd elektryczny. Pole magnetyczne prądu. Galwanoskop. Ciepło w obwodzie prądu. Opór elektryczny. Prawo Ohma. Ampermetr. Elektromagnes.

Indukcja prądów; prawo Lentza. Dynamomaszyna; motor elektryczny. Transformatory; cewka Ruhmkorffa.

Dzwonek elektryczny; telegraf; telefon; światło elektryczne.

Mierzenie energii elektrycznej.

Dysocjacja; jony. Zjawisko i prawa elektrolizy.

Ogniwa elektryczne. Akumulatory.

Wyładowanie elektryczne w gazach rozrzedzonych. Promienie katodowe i kanalikowe. Promienie Röntgena.

Wiadomości elementarne o ciałach promieniotwórczych.

Drgania i fale elektromagnetyczne. Wiadomości elementarne z radijfonji.

7. Matematyka.

Klasa VI. Opuścić dział 4 programu algebry, t. j. rozszerzenie pojęcia wykładnika i logarytmy.

Z działu 4 programu geometrii opuścić:

„Obliczanie pól powierzchni wielościanów. Objętość graniastosłupów”.

Klasa VII. Przejść dział 4 programu algebry dla klasy VI, opuszczony w tej klasie w r. szk. 1929/30, przytem w tekście tego działu po słowach „Wykres funkcji wykładniczej i logarytmicznej” należy dopisać „przy zasadzie $a > 1$ ”.

Przejść również z programu geometrii: „Obliczanie pól powierzchni wielościanów. Objętość graniastosłupów”.

Opuścić następujące działy programu klasy VII:

„1. Indukcja matematyczna. Dwumian Newtona dla wykładnika naturalnego”.

3, t. j. kurs trygonometrii.

Klasa VIII. Przejść kurs trygonometrii, opuszczony w klasie VII-iej w r. szk. 1929/30.

Opracować pojęcie indukcji matematycznej na tle najprostszych przykładów.

O K Ó L N I K

**Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
do Kuratorów Okręgów Szkolnych, inspektorów szkolnych, dyrekcji
i kierownictw szkół i ogółu nauczycielstwa**

w sprawie uświadomienia młodzieży szkolnej o stratach, powodowanych przez uszkodzenie linii telefonicznych i telegraficznych.

Badanie przyczyn powstawania uszkodzeń na liniach telegraficznych i telefonicznych wykazuje, iż znaczny procent tych uszkodzeń wynika z winy mieszkańców tych okolic, przez które przebiegają linie telegraficzne i telefoniczne.

Wypływa to stąd, że szerokie masy ludności nieświadome są tej ważnej roli, jaką obecnie w życiu publicznym i prywatnym odgrywa telegraf i telefon, jako najszybsze środki komunikacyjne.

W szczególności dzieci (chłopcy, młodzież szkolna) dla zabawy tłuką izolatory, rzucając w nie kamieniami, przerywają przewody, lub zarzucają na nie przedmioty, jak gałęzie, szmaty, sznurki, kawałki drutu i t. p.

Te napozór drobne uszkodzenia, wskutek specjalnych właściwości urządzeń telegraficznych i telefonicznych, powodują częściowe lub całkowite przerwanie komunikacji, co pociąga za sobą znaczne straty bezpośrednie materialne dla Skarbu, oraz pośrednie o znaczeniu społecznym.

Straty, jakie ponosi wskutek tego Skarb Państwa, są bardzo dotkliwe. Według obliczeń, dokonanych przez Ministerstwo Poczty i Telegrafów, corocznie bywa tłuczonych 160.000 izolatorów. Ponieważ zaś takie uszkodzenie powoduje nie tylko wydatek w postaci zakupu nowego izolatora, ale i nieporównanie większe koszty wystania w celu reparacji montera, ze stacji odległej nieraz o kilkanaście kilometrów; ponieważ dalszą stratą dla Skarbu jest unieruchomienie na pewien czas uszkodzonej linii telefonicznej czy telegraficznej, przeto jak wykazuje skrupulatne obliczenie, straty Skarbu z tego powodu wynoszą rocznie około 7.000.000 złotych.

Straty Skarbu Państwa dotyczą oczywiście pośrednio wszystkich obywateli. Ponadto o wiele dotkliwszemi i nieprzewidzianemi w skutkach są straty o charakterze moralnym, jako to, spóźnianie wiadomości o chorobie lub śmierci, napadzie bandyckim, pożarze i t. p., a szczególnie opóźnienia telegramów i rozmów w sprawach obrony Państwa.

W związku z powyższem zarządzam, by we wszystkich szkołach uświadomiono działwę i młodzież o wszystkich tych szkodach i stratach, jakie wynikają z lekkomyślnych psot, powodujących uszkodzenia linii telegraficznych i telefonicznych. Należy w tym celu zorganizować specjalne pogadanki, jak również wykorzystać wszelkie momenty, dające okazję do uświadomienia działwy co do ważności środków komunikacji, jakimi są obecnie telefon i telegraf. Należy wreszcie przestrzec działwę przed ewentualnemi skutkami prawnemi w razie wykrycia sprawców uszkodzeń, a mianowicie o odpowiedzialności materialnej, którą ponoszą ich rodzice i opiekunowie.

Wszystkie podległe mi władze i urzędy zechcą dołożyć starań, by zarządzona akcja została przeprowadzona konsekwentnie i objęła jaknajszersze kręgi młodzieży.

Warszawa, dnia 6 czerwca 1930 r. (Nr. II. 12995/30).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
(—) *St. Czerwiński.*

103.

ORGANIZACJA SZKÓŁ

na terenie Okręgu Szkolnego Lubelskiego

(zarządzenie z dnia 26 maja 1930 r. Nr. II-8885/30).

SZKOŁY ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, opierając się na postanowieniach §§ 2 i 3 rozporządzenia z dnia 1 maja 1929 r. Nr. II—2875/29 (Dz. Urzęd. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 75), nadał następującym szkołom średnim ogólnokształcącym prawa gimnazjów państwowych

począwszy od roku szkolnego 1930/31:

I pełne:

w Lublinie

- 1) Gimnazjum żeńskiemu — Heleny Czarnieckiej,
- 2) Gimnazjum żeńskiemu — Władysława Kunickiego,
- 3) Gimnazjum żeńskiemu — Zgromadzenia S. S. Urszulanek,
- 4) Gimnazjum męskiemu im. Vetterów — Zgromadzenia Kupców,

w Radzynie

- 5) Gimnazjum koedukacyjnemu — Wydziału Powiatowego Sejmiku Radzyńskiego,

II niepełne:

w Chełmie

- 1) Gimnazjum koedukacyjnemu — Gminy Żydowskiej,

w Garwolinie

- 2) Gimnazjum koedukacyjnemu — Wydziału Powiatowego Sejmiku Garwolińskiego,

w Janowie Lubelskim

- 3) Gimnazjum koedukacyjnemu — Polskiej Macierzy Szkolnej,

w Kraśniku

- 4) Gimnazjum koedukacyjnemu — Wydziału Powiatowego Sejmiku Janowskiego,

w Lublinie

- 5) Gimnazjum męskiemu — Spółki Cywilnej Szkoły Średniej w Lublinie,
6) Gimnazjum żeńskiemu — Wacławy Arciszowej,
7) Gimnazjum żeńskiemu — Michaliny Sobolewskiej,
8) Wyższemu Gimnazjum Biskupiemu,
9) Gimnazjum męskiemu — Towarzystwa Zakładania Szkół Żydowskich,
10) Gimnazjum żeńskiemu — Towarzystwa Zakładania Szkół Żydowskich,

w Łukowie

- 11) Gimnazjum żeńskiemu — Towarzystwa Szkoły Średniej w Łukowie,

w Międzyrzeczu Podlaskim

- 12) Wyższemu Gimnazjum Koedukacyjnemu Rady Miejskiej,

w Puławach

- 13) Gimnazjum żeńskiemu — Towarzystwa Szkoły Średniej w Puławach,

w Siedlcach

- 14) Wyższemu Gimnazjum męskiemu — Biskupa Podlaskiego,
15) Gimnazjum żeńskiemu im. K. Zembrzuskiej — Marji Zembrzuskiej,

w Sokołowie

- 16) Gimnazjum męskiemu ks. ks. Salezjanów,

w Węgrowie

- 17) Gimnazjum koedukacyjnemu — Wydziału Powiatowego Sejmiku Węgrowskiego,

w Zamościu

- 18) Gimnazjum Koedukacyjnemu Gminy Żydowskiej.

104.

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 1 maja 1930 r.

w sprawie stosowania zeszytów (kajetów) dostosowanych do formatów papieru ustalonych przez Polski Komitet Normalizacyjny.

Uwzględniając fakt istnienia znacznych zapasów zeszytów według dotąd obowiązującego formatu, w uzupełnieniu zarządzenia z dnia 14 października 1929 r. Nr. I. Prez.-5185/29 zezwalam na używanie w szkołach w przyszłym roku szkolnym t. j. do dnia 31 sierpnia 1931 r. obok zeszytów (kajetów) znormalizowanych również i zeszytów (kajetów) według dotychczasowych formatów.

Warszawa, dnia 1 maja 1930 r. (Nr. I. Prez.-2571/30).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) *St. Czerwiński.*

105.

O K Ó L N I K

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

**do Kuratorów Okręgów Szkolnych, Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego
(Wydział Oświecenia Publicznego) oraz wizytatora Liceum
Krzemieńskiego**

w sprawie zajęć ubocznych nauczycieli.

Przekazuję kompetencji Kuratorów Okręgów Szkolnych sprawy udzielania wyjątkowych zezwoleń nauczycielom państwowych szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli na udzielanie lekcji w zakładach prywatnych w granicach norm najwyżej 36 godzin tygodniowo (łącznie z wymiarem obowiązkowych godzin w szkole państwowej) określonej okólnikiem z dn. 20 listopada 1927 r. Nr. II-15754/27 w sprawie zajęć ubocznych nauczycieli (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 poz. 17 ex 1928 r.).

Warszawa, dnia 2 czerwca 1930 r.) Nr. II. 27356-29).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) *St. Czerwiński.*

O K Ó L N I K

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dnia 25.VIII. 1930 r. Nr. O.-20423/30

do Panów Inspektorów Szkolnych, Dyrekcji państw. i prywatnych
szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich
oraz państw. i pryw. szkół zawodowych w okręgu
w sprawie „Święta Pieśni”.

W maju ubiegłego roku szkolnego odbyło się w naszym okręgu szkolnym po raz pierwszy na większą skalę pomyślane Święto Pieśni, w którym udział wzięło 19 szkół powszechnych, 12 średnich ogólnokształcących, 2 zawodowe, 4 seminarja nauczycielskie w łącznej ilości 1800 młodzieży. Chodziło tu przede wszystkim o 1) propagandę śpiewu chóralnego jedno i wielogłosowego wśród młodzieży i społeczeństwa, 2) stworzenie doraźnego, życiowego celu, który byłby bodźcem do intensywniejszej pracy młodzieży i nauczycielstwa, 3) budzenie i podniesienie poziomu artystycznych aspiracji przez doprowadzenie uroczystych momentów w szkolnej pracy muzycznej, 4) zmierzenie sił własnych w zestawieniu z innymi, 5) wypracowanie i upowszechnienie najbardziej wartościowych utworów naszej literatury pieśniarskiej.

Cel powyższy został w dużej mierze osiągnięty.

Wyznaczony i dowolnie zgłoszony repertuar chóralny był poważny i opracowany bardzo sumiennie. Nie wszędzie jednak z równą sumiennością opracowano pieśni jednogłosowe. Lepiej się z tego wywiązały zespoły prowincjonalne. Wogóle prowincja żywiej zareagowała aniżeli miasto Lublin, dając jakościowo najlepsze zespoły, poziom i wyniki pracy.

Połączenie Ś. P. z konkursem chórów miało dużo zalet ale i ujemnych stron. Zastąpienie na przyszłość konkursu popisem, nasuwa się jako konieczność. W tym wypadku na popis-konkurs przybędą do Lublina tylko zespoły, które w określonym środowisku zyskają palmę pierwszeństwa. Takie postawienie sprawy poruszy cały Okręg i usprawni czynności organizacyjne.

Omawiane Ś. P. jasno wykazało, ile zdziałać może ofiarny i pracowity nauczyciel oraz jakie ma znaczenie poparcie grona nauczycielskiego, Kierownika szkoły, Inspektora Szkolnego i Dyrekcji. Uzasadniło ono również potrzebę tego rodzaju imprez, stąd też zalecam stałe ich urządzenie i w tym celu podaję szereg z tem związanych wskazówek.

Święto Pieśni może mieć charakter a) zabawy z przewagą produkcji muzycznych, b) popisu muzycznego, obliczonego przede wszystkim na masową ilość uczestników i słuchaczy, c) zawodów-śpiewaczych wnoszących do pracy czynnik szlachetnej emulacji, z wprowadzeniem pewnej klasyfikacji zespołów lub też z zaniechaniem tego.

Czynny udział w różnej formie w Święcie Pieśni winna brać młodzież wyższych oddziałów szkół powszechnych (V, VI, VII), niższych klas szkół średnich (I, II, III), młodzież seminarjalna i możliwie wszelkie stale istniejące zespoły chóralne i instrumentalne szkół wszelkiego typu.

Najodpowiedniejszym czasem do Świąta Pieśni jest druga połowa kwietnia, maj i pierwsza połowa czerwca. Urządzać je należy w czasie wolnym od nauki szkolnej.

Jeżeli Świąto Pieśni ma mieć głównie cel nastrojowy, radosny, nie liczący się z warunkami akustycznymi, wówczas można je organizować wśród przyrody, na otwartym miejscu, ażeby pociągnąć do udziału większą ilość młodzieży szkolnej i społeczeństwa.

Świąto Pieśni odbywać się winno nietylko w każdym mieście powiatowym, lecz wszędzie tam, gdzie istnieją zespoły chóralne i orkiestralne, gdzie można zgromadzić większą ilość szkół, gdzie można znaleźć ludzi do przeprowadzenia uroczystości. Dlatego należy obmyśleć rejony (miasto, powiat, powiaty).

Produkcje Muzyczne młodzieży szkolnej winny mieć formę śpiewu unisonowego, wielogłosowego, zespołowej gry instrumentalnej różnego rodzaju, występów pojedynczych klas, grup, szkół, wreszcie występów masowych. Należy zachować jako zasadę, że prócz pieśni wielogłosowych winna zaśpiewać wszystka młodzież razem, unisono do pięciu łatwych pieśni jednogłosowych, dobrze wykonanych, starannie dobranych.

Program może obejmować zarazem gry i zabawy ruchowe, gimnastykę rytmiczną, barwne pochody, żywe obrazy, przedstawienia sceniczne pod gołym niebem i t. p.

Repertuar winien obejmować wyłącznie utwory polskie, w szczególności: 1) pieśni religijne, 2) patriotyczne (aktualne w danym czasie dla życia społeczno-narodowego i państwowego), 3) okolicznościowe (szkolne, wiosenne i t. p.), 4) pieśni ludowe, przedewszystkiem regionalne.

Repertuar winien być w części ustalony przez odpowiednie grono organizatorów i narzucony, w części indywidualny.

Inicjatywa organizacyjna Świąta Pieśni należy do P. P. Inspektorów szkolnych i powołanego przez nich komitetu organizacyjnego, w którego skład, prócz osób fachowych, wejść winni Dyrektorzy i kierownicy szkół miejscowych, a także przedstawiciele miejscowego społeczeństwa. Będzie to jednym z zadań komisji porozumiewawczych.

Dla organizacji artystycznej potrzebny jest główny dyrygent, który ustali sposób wykonania pieśni i pokieruje nimi w dniu Świąta.

Prócz głównego dyrygenta potrzebny jest kierownik techniczny, którego zadaniem będzie pokierować wszystkimi szczegółami organizacyjnymi.

Opracowanie repertuaru z młodzieżą szkolną winno odbywać się w granicach normalnej pracy lekcyjnej nauki śpiewu i lekcji chóru szkolnego. Jedynie na ostateczne ześpiewanie się poszczególnych szkół, potrzebne będą ogólne próby.

W b. r. szkolnym opracować należy z pośród pieśni jednogłosowych między innymi:

1) Jeszcze Polska nie zginęła (układ ministerjalny).

2) Dwie pieśni patriotyczne z r. 1831 n. p. Nasz Chłopicki, Walecznych tyśiąc, Warszawianka, W krwawem polu, Rzy koniczek.

W pierwszym rzędzie winno się korzystać przy doborze repertuaru jednogłosowego z następujących śpiewników:

- 1) „Święto Pieśni dzieci polskich” Cz. I, II, III, IV. w opracowaniu Baranowskiej-Borowej, n. Geb. W.
- 2) „Śpiewnik dla dzieci” Z. Noskowskiego. Cz. I. II. w. Arcta.
- 3) „W chacie wiejskiej” S. Niewiadomskiego, 12 pieśni pomieszczo-nych w podręczniku. Pierwsze czytania C. II. Z Pfauówna i S. Rossowska.
- 4) „Polski śpiewnik szkolny” P. Maszyńskiego. Cz. I. w. Geb.

Pieśni 2 i 3 głosowe:

- 1) „Polski śpiewnik szkolny” C. III i IV. P. Maszyńskiego, w. Geb.
- 2) „Śpiewnik dla dzieci” na 3 gł. Z. Noskowskiego, w opracowaniu K. Hławiczki.
- 3) „W chacie wiejskiej” S. Niewiadomskiego na 3 gł. do nabycia w Sekretarjacie Seminarjum naucz. w Wilnie, Augustjańska.
- 4) „Chóry szkolne” pod redakcją W. Lachmana, w. Geb. i W.
- 5) „Małe solfeggio” C. II. III. IV. St. Kazury, w. Geb.
- 6) „Raptularzyk pieśni okolicznościowych” St. Kazury.
- 7) „Śpiewnik szkolny” na 3 gł. równe, Rybickiego, w. Geb.
- 8) „12 pieśni góralskich” W. Rzepeckiego, w. Ged.
- 9) „Śpiewnik szkolny” T. Mayznera.
- 10) „Śpiewnik dla dzieci” C. II. III. IV. Ryta Gnuss.
- 11) „25 pieśni” Żukowskiego.

Często nauczyciele pragnący mieć bogatsze brzmienie w swych zaawansowanych chórach, stosują repertuar 4 głosowy. Nadają się do tego tylko pieśni na 4 gł. chór męski. Pieśni w układzie na 4 głosowy chór mieszany wymagają harmonijnej przeróbki, ażeby mogły być śpiewane w chórze o głosach równych (chłopięcych, męskich lub żeńskich). Po-za-tem przy stosowaniu pieśni 4 głosowej należy się liczyć z możliwościami skali głosowej.

Zechcą tedy Panowie Inspektorzy donieść do dnia 1 listopada br., czy zamierzają w tym roku szkolnym urządzić Ś. P. oraz podać ogólny jego plan i wybór pieśni jednogłosowych. Należy również podać jakie typy szkół wezmą w niem udział (powiaty), w tym względzie Kuratorjum nie narzuca podziału terenowego, oczekując inicjatywy Okręgu. Od jakości i wyników rejonowych uroczystości zależeć będzie końcowy popis-koncert w Lublinie.

Zechcą Dyrekcje wszystkich zakładów naukowych poprzeć każdą inicjatywę powziętą ze strony P. P. Inspektorów szkolnych oraz przyczynić się do tego, aby ewentualne „Święto Pieśni” stanęło na wysokim poziomie.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *Dr. Eustachy Nowicki.*

O K Ó L N I K

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dnia 20/VIII. 1930 r. Nr. O.-19438/30

do P. P. Inspektorów Szkolnych oraz wszystkich państwowych
i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących oraz państw.
i prywatnych szkół zawodowych w Okręgu*w sprawie 25-lecia walki o szkołę polską.*

Przypominam treść okólnika tut. z dnia 26 maja b. r. Nr.O.-8866/30 w sprawie w nagłówku wymienionej (Dz. Urzęd. Kuratorjum Nr. 6/1930, poz. 69), a w szczególności pkt. 2, dotyczący składek. Jakkolwiek omawiany okólnik niema charakteru rozporządzenia, ale zalecenia, to jednak Komitetowi zależy na tem bardzo, aby możliwie mało czystych list składkowych zwracano.

W nadsyłanych przez zakłady naukowe listach składkowych Komitet obchodu zauważył również wypadki, że zamiast dziatwy składa ofiarę tylko personel nauczycielski. Finansowo Komitet wychodzi na tem lepiej, chodзі jednak obok celów finansowych także i o cel moralny, a mianowicie propagowanie wśród najmłodszych, zaspakajania potrzeb szkolnictwa polskiego poza granicami Państwa.

Równocześnie zawiadamiam, że wskazaniem byłoby aby za przesłane P. P. Inspektorom Szkolnym i Dyrekcjom zakładów naukowych przy okólniku tut. z dnia 31.VII 1930 r. Nr. O.-8866/30 broszurki p. t. „Wskazówki i materiały dla urządzających obchody ku uczczeniu 25-lecia walki o szkołę polską”, Kierownictwa publ. szkół powszechnych i Dyrekcje zakładów naukowych zwróciły koszt druku w wysokości 1 zł. od egzemplarza. W sprawie nadesłania czeków P.K O. Nr. 21895 celem umożliwienia szkołom przekazania zebranej gotówki, należy zwrócić się bezpośrednio do Komitetu Obchodu — Warszawa, Gmach Ministerstwa W. R. i O. P.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *Dr. Eustachy Nowicki.*

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 1 maja 1930 r.

w sprawie przydzielania nauczycieli do pracy administracyjnej.

Zarządzenie moje z dnia 26 lutego 1930 r., ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Nr. 3, poz. 35, w sprawie przydzielania nauczycieli do służby w innej szkole uzupełniam w ten sposób, że postanowienia p.: 1), 2), 3), 4) rozszerzam również na nauczycieli, przydzielonych na podstawie art. 64 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. Rz. P. Nr. 92, poz. 530) do pracy w urzędach administracji szkolnej.

Wzór deklaracji, wymienionej w p. 1) załącza się.

Deklaracja ta winna być przesyłana do Ministerstwa przy wnioskach Kuratorów Okręgów Szkolnych zamiast podań, wymaganych okólnikiem z dnia 14 lutego 1929 r. L. I Prez. 1082/29.

Zarządzenie niniejsze obowiązuje od dnia 1 maja 1930 r.

Warszawa, dnia 1 maja 1930 r. (Nr. I. Prez. 2589/30).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) *St. Czerwiński.*

Załącznik do Nr. I. Prez. 2589/30.

DEKLARACJA.

Niniejszem wyrażam zgodę na przydzielenie mnie na podstawie art. 64 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. Rz. P. Nr. 92, poz. 530) w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. Rz. P. Nr. 47, poz. 462) do pracy administracyjnej w Kuratorjum Okręgu Szkolnego na czas od dnia do dnia

Wyrażam również zgodę na warunki przydzielenia, w szczególności, że otrzymam tylko uposażenie, przysługujące mi na dotychczasowem stanowisku w w
(zakład) (miejscowość)

bez diet za czas przydziału.

. dnia r.

.
(podpis)

B. (Szkolnictwo powszechne).

109.

OKÓLNİK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego

z dnia 25.VIII. 1930 r. Nr. I.-17254/30

do Panów Inspektorów Szkolnych w Okręgu

w sprawie uprawnienia nauczycieli szkół powszechnych, posiadających dyplomy Wolnej Wszechnicy Polskiej.

Reskryptem z dnia 14 lipca 1930 r. Nr. II. - 5496/30 wyjaśniło Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, że przy stosowaniu art. 43 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) należy opierać się na odnośnych postanowieniach rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 8 listopada 1929 r. o zakładach naukowych i egzaminach szkolnych, wystarczających do osiągnięcia stanowiska urzędniczego w państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 88 poz. 663).

Wobec powyższego nie może być przyznane nauczycielom publicznych szkół powszechnych, posiadającym dyplomy Wolnej Wszechnicy Polskiej a nieposiadającym świadectw dojrzałości, uposażenie według art 43 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116 poz. 924), ponieważ punkt d) § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 listopada 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 88 poz. 663) wymaga jako warunek uznania za wyższe studja dyplomów Wolnej Wszechnicy Polskiej posiadania świadectwa dojrzałości.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego

St. Bugajski

Naczelnik Wydziału.

C. (Szkolnictwo średnie).

110.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 4 kwietnia 1930 r.

w sprawie uprawnień dyplomowanych słuchaczy grupy pedagogicznej Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie przy dopuszczaniu do egzaminu państwowego na nauczyciela szkół średnich.

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 26 września 1922 r., dotyczącej kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych, w brzmieniu, ustalonym rozporządzeniem z dnia 15 września 1924 r. (Dz. U. Rz. P. Nr. 92, poz. 864, Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 18, poz. 178), zarządzam co następuje:

§ 1. Dyplom słuchacza Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie, uzyskany po zdaniu — zgodnie z §§ 2, 3 i 4 niniejszego rozporządzenia — egzaminów w zakresie grupy egzaminacyjnej pedagogicznej, uznaje się przy dopuszczeniu do egzaminu państwowego na nauczyciela szkół średnich za równoważny z dyplomem na stopień magistra filozofji, wymienionym w punkcie d) § 1 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9 października 1924 r. w sprawie egzaminu państwowego na nauczyciela szkół średnich (Dz. U. Rz. P. Nr. 91, poz. 859, Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 18, poz. 185).

Na dyplomie tym należy umieszczać następujący dopisek:

„Dyplom niniejszy — na mocy rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 4 kwietnia 1930 r. Nr. II-6562/30 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 76) — jest równoważny, przy dopuszczaniu do egzaminu państwowego na nauczyciela szkół średnich, z dyplomem na stopień magistra filozofji w zakresie pedagogiki“.

§ 2. Do egzaminów, zdawanych celem uzyskania dyplomu, dającego uprawnienia określone w § 1, mogą być dopuszczeni tylko kandydaci, którzy, oprócz warunków, wymaganych przepisami Uniwersytetu Lubelskiego do dopuszczenia do egzaminu dyplomowego, posiadają również gimnazjalne świadectwo dojrzałości.

§ 3. Program egzaminów, o których mowa w § 1, winien obejmować materiał naukowy, określony osobnymi przepisami w sprawie programu studjów i egzaminów na stopień magistra filozofji w zakresie pedagogiki.

§ 4. Egzaminy w zakresie grupy egzaminacyjnej pedagogicznej, o jakich mowa wyżej, odbywają się przed Komisją Egzaminacyjną, powołaną przy Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Lubelskiego. Przewodniczącym oraz członków Komisji mianuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 5. Przewodniczący może zadawać kandydatom pytania i bierze udział w głosowaniu

Gdyby wbrew głosowi przewodniczącego większość głosujących oświadczyła się za przyznaniem kandydatowi dyplomu, przewodniczący może odwołać się do Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

W takim wypadku wstrzymuje się wydanie dyplomu z dopiskiem, wskazanym w § 1, aż do czasu decyzji Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Warszawa, dnia 4 kwietnia 1930 r. (Nr. II-6562/30).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) *St. Czerwiński.*

111.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

—o—

Warszawa

Dnia 4 lipca 1930 r.

Nr. II-15720/30.

Taksy szkolne w szkołach średnich
ogólnokształcących.

Odpis.

Z mocą obowiązującą od początku roku szkolnego 1930/31, zatem od dnia 1 września 1930 r. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wprowadza w szkołach średnich ogólnokształcących na okres roku szkolnego 1930/31 następujące taksy:

1. Taksa wstępna dla uczniów, wstępujących po raz pierwszy do państwowej szkoły średniej 3 zł.
2. Taksa za egzamin wstępny do klasy pierwszej lub wyższej 10 zł.
3. Taksa za egzamin wstępny z różnicy programów 10 zł.

4. Taksa za egzamin prywatny, zdawany w państwowej szkole średniej (w okręgach, w których te egzaminy istnieją) . . .	10 zł.
5. Taksa za egzamin dojrzałości w szkołach średnich państwowych i prywatnych	12 zł.
6. Taksa za pełny egzamin dojrzałości dla eksternów	60 zł.
7. Taksa za uzupełniający egzamin dojrzałości dla eksternów	15 zł.
8. Taksa za wydanie duplikatu świadectwa rocznego lub półrocznego	5 zł.
9. Taksa za wydanie duplikatu świadectwa dojrzałości	10 zł.
10. Taksa administracyjna roczna	150 zł.

Z powyższych taks jedynie taksy, wymienione pod pozycją 8 i 9 stanowią dochód państwowy i winny być wpłacane przez zainteresowanych do Kas Skarbowych na rachunek Kuratorjum do zarachowania na § 14 działu 5 (Szkolnictwo Średnie Ogólnokształcące) budżetu dochodowego Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Taksy wymienione w punktach 2, 3 i 4, rozdzielają dyrekcje szkół pomiędzy egzaminatorów, względnie członków komisji egzaminacyjnych, jako wynagrodzenie za udział w komisjach. Na pobrane taksy dyrekcje wydają kwity ze specjalnego bloczka, opatrzone pieczęcią szkoły. Sumy poszczególne winny być wciągnięte na tę samą listę, na której są pokwitowania z podziału kwoty między egzaminatorów.

Taksy wymienione pod pozycjami 5, 6 i 7 za egzamin dojrzałości, szkoły państwowe i niepaństwowe wpłacają do dyspozycji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na fundusz specjalny „Taksa administracyjna“ i przesyłają Kuratorjum wykaz uczniów (enic), od których taksy te zostały pobrane, oraz dowód wpłacania łącznej kwoty. Kuratorjum po sprawdzeniu wykazy te wraz z dowodami wpłaty odsyła do Ministerstwa.

Taksy, wpłacone przez uczniów, zwrotowi zasadniczo nie podlegają. Wyjątkowo mogą być zwrócone taksy, wymienione w punktach 5, 6 i 7 i to tylko w tym wypadku, gdy uczeń (ekstern) z powodu zasłabnięcia lub choroby, powstałej po wpłaceniu taksy, co winno być stwierdzone świadectwem lekarskiem, egzaminowi poddać się nie może, względnie po wpłaceniu taksy do egzaminu dopuszczony nie zostanie.

Zwrotu taks dokonywują Kuratorja Okręgów Szkolnych we własnym zakresie działania z przekazanego przez Ministerstwo funduszu specjalnego „Taksa administracyjna“.

Dochód z taks, wymienionych w punktach 1 i 10, winny dyrekcje szkół przekazywać za pośrednictwem Pocztowej Kasy Oszczędności na rachunek czekowy Nr. 30110 Centralnej Kasy Państwowej, a mianowicie taksy wstępne i 95 zł z taksy administracyjnej do dyspozycji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. (Departament Szkolnictwa Ogólnokształcącego) na fundusz specjalny „Taksa administracyjna“, zaś 55 zł. z taksy administracyjnej zatrzymywać do własnej dyspozycji na pokrycie wydatków rzeczowo-administracyjnych szkoły, w szczególności na opał, światło, utrzymanie porządku, na wydatki biurowe, wydatki różne, drobny remont, urządzenie lokali szkolnych, na pomoce naukowe i t. p. Z tego też dochodu rezerwują dyrekcje szkół półrocznie po 1.50 gr. (względnie po 75 gr. przy częściowych zwolnieniach) od ucznia na wycieczki, urządzenia i przybory do zabaw ruchowych, sporty i t. p., które dyrekcje

organizują według własnego uznania. Wszelkie wpływy do funduszu, pozostającego w zarządzie dyrekcji szkół jak również i wydatki z tego funduszu czynione, obowiązane są dyrekcje szkół zapisywać jako dochód, względnie rozchód, w myśl przepisów rachunkowo-kasowych dla dyrekcji gimnazjów państwowych.

Funduszu specjalnego „Taksa administracyjna” używać będzie Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na ogólne cele szkolnictwa średniego ogólnokształcącego.

Unormowana niniejszem rozporządzeniem taksa administracyjna winna być przez uczniów wpłacana w dwóch równych ratach półrocznych z początkiem danego półrocza, jednak najpóźniej do końca drugiego miesiąca. Uczniowie, którzy uzyskali zwolnienie od tej taksy w jednym półroczu, korzystają ze zwolnienia i w następnym półroczu szkolnym, o ile istnieją warunki, od których zależy zwolnienie. Zwolnienie obowiązuje na przeciąg roku szkolnego. Od uczniów, którzy przed ostatecznym terminem płatności taksy występują ze szkoły, można nie żądać opłacenia taksy.

Do uiszczenia taks obowiązani są zasadniczo wszyscy uczniowie (eksterni). Zwolnień można udzielać jedynie od taksy za egzamin dojrzałości eksternów i od taksy administracyjnej.

Ze zwolnień od taksy administracyjnej mogą korzystać.

a) dzieci rodziców niezamożnych, oraz dzieci czynnych funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych, pobierających ze Skarbu Państwa uposażenie służbowe, względnie wynagrodzenie, o ile nie jest wiadome, że posiadają znaczniejszy majątek. W tym wypadku płacą połowę taksy administracyjnej, która przypada do podziału stosunkowo między Ministerstwo W. R. i O. P. i dyrekcję szkoły;

b) w wypadkach zupełnego ubóstwa w całości, jednak w granicach 10% ogółu uczniów całej szkoły, przyczem zgodnie z tutejszem zarządzeniem z dnia 31 grudnia 1926 r. Nr. II-17816/28 w pierwszym rzędzie uwzględniać należy dzieci niezamożnych inwalidów wojennych.

Od taksy za pełny egzamin dojrzałości eksternów mogą być zwolnieni w połowie kandydaci zupełnie niezamożni oraz dzieci czynnych funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych, a także i sami funkcjonariusze państwowi i wojskowi zawodowi. Całkowicie zwolnieni od tej taksy mogą być wyjątkowo kandydaci zupełnie ubodzy i to w granicach 10% wszystkich kandydatów, dopuszczonych do egzaminu, przyczem analogicznie do punktu b. poprzedniego ustępu pierwszeństwo mieć winny dzieci niezamożnych inwalidów wojennych oraz niezamożni inwalidzi wojenni.

Określonych wyżej zwolnień od taksy administracyjnej udzielają co półrocze rady pedagogiczne szkół, stosownie do stanu majątkowego rodziców uczniów (icom), którzy pilnością i postępami w nauce na to zasługują. Rady pedagogiczne winny przy zwolnieniach od taks rozważyć dokładnie warunki, w jakich młodzież poza szkołami pozostaje, nadto jej pilność i postępy w nauce. Zwolnienia od taksy administracyjnej należy odmówić uczniom (icom) bez względu na to, czy są dziećmi funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych, którzy nie wykazują należytych postępów w nauce i zachowaniu, a rada pedagogiczna doszła do przekonania

nia, że nie są to objawy przejściowe, ale zasadnicze cechy ujemne inteligencji, lub charakteru. Opieka domowa ucznia może odwołać się do decyzji rady pedagogicznej w wypadku odmówienia zwolnienia do Kuratorjum, które rozstrzyga ostatecznie. Od taksy za egzamin dojrzałości eksternów zwalnia Kuratorjum.

Zwolnienie od taksy administracyjnej następuje z końcem drugiego miesiąca po rozpoczęciu roku szkolnego na skutek podania wniesionego do dyrekcji szkoły przez rodziców, lub opiekę domową ucznia w terminie najdalej miesięcznym po rozpoczęciu roku. Do podania należy dołączyć stosowne zaświadczenie o stanie majątkowym.

Funkcjonariusze państwowi i wojskowi zawodowi nie składają podań o zwolnienie od taksy. Dyrekcja może jednak zażądać od nich w razie wątpliwości przedstawienia zaświadczenia o stanie majątkowym, lub formalnego zaświadczenia, że interesowany jest funkcjonariuszem państwowym.

Uczniowie (ice) nie zwolnieni od taksy administracyjnej obowiązani są wpłacić tę taksę bezzwłocznie po zakomunikowaniu im odnośnych decyzji rady pedagogicznej, najpóźniej jednak do końca 3-go miesiąca danego półrocza pod rygorem niedopuszczenia do dalszych zajęć szkolnych.

Kontrolę nad należytem pobieraniem taks od uczniów, względnie rozdziałem i przekazywaniem taksy administracyjnej, wykonują w stosunku do wszystkich szkół średnich państwowych niezależnie od organów kontroli państwowej Kuratorja.

W sprawie pobierania taks zechcą Kuratorja wydać bezzwłocznie stosowne zarządzenia dyrekcjom państwowym szkół średnich ogólnokształcących.

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia uchylam wszystkie dotychczasowe rozporządzenia, dotyczące niniejszem rozporządzeniem objętych taks szkolnych w szkołach średnich ogólnokształcących.

Minister

(—) *St. Czerwiński.*

KURATORJUM
Okręgu Szkolnego Lubelskiego
Nr. II. 19794/30

Dnia 25 sierpnia 1930 r.

**Dyrekcjom szkół średnich ogólnokształcących
w Okręgu**

do wiadomości i ścisłego wykonania.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) *Dr. E. Nowicki.*

RUCH SŁUŻBOWY

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego

Szkolnictwo średnie.

Minister W. R. i O. P. mianował z dniem 1 września 1930 r. w drodze konkursu:

1) *Tadeusza Moniewskiego*, nauczyc. gimnazjum państw. im. Hetm. Żółkiewskiego w Siedlcach, dyrektorem gimnazjum państw. im. St. Staszica w Lublinie. (Nr. II. 16821/30 z dn. 6.VIII 1930 r.).

Kurator Okręgu Szkolnego mianował z dniem 1 sierpnia 1930 roku:

1) *Dra Stefana Wojciechowskiego*, nauczycielem gimnazjum państwowego im. St. Staszica w Lublinie (Nr. II. 10038/30 z dn. 27 czerwca 1930 r.).

Kurator Okręgu Szkolnego mianował z dniem 1 września 1930 roku:

1) *Wiktora Chadrysia*, nauczycielem gimnazjum państw. im. Jagiełły w Krasnymstawie (Nr. II. 11313 z dnia 24 lipca 1930 r.).

Kurator Okręgu Szkolnego przeniósł z urzędu z dniem 1 września 1930 roku.

1) *Emilię Feistową*, tymcz. nauczycielkę gimn. państw. im. B. Prusa w Siedlcach, na równorzędne stanowisko do gimnazjum państw. im. Kr. Jadwigi w Siedlcach. (Nr. II. 14781/30 z dnia 26.VI 1930 r.).

2) *Marjana Kahanego*, tymcz. nauczyciela gimnazjum państw. im. B. Prusa w Siedlcach, na równorzędne stanowisko do gimnazjum państw. im. Zamoyskiego w Zamościu. (Nr. II. 16123/30 z dn. 7.VII 1930 r.).

Kurator Okręgu Szkolnego przeniósł na własną prośbę z dniem 1 września 1930 roku:

1) *Włodzimierza Żytyńskiego*, tymczasowego nauczyc. państw. sem. nauczyc. męsk. w Lublinie, na stanowisko nauczyciela do gimnazjum państw. im. Zamoyskiego w Lublinie. (Nr. II. 11116/30 z dn. 3.VII 1930 r.).

Kurator Okręgu Szkolnego zwolnił z dniem 31 sierpnia 1930 roku.

1) *Władysława Zarzeckiego*, nauczyciela gimnazjum państw. im. Kraszewskiego w Białej Podlaskiej, na skutek przeniesienia go na stanowisko nauczyc. do gimnazjum państw. w Świeciu nad Wisłą. (Nr. II. 17031/30 z dn. 26.VII 1930 r.).

2) *Stanisławę Ambroziewiczową*, nauczyc. gimnazjum państw. im. Czarnieckiego w Chełmie, na skutek przeniesienia jej na stanowisko nauczyc. gimn. państw. im. St. Batoryego w Warszawie. (Nr. II. 15544 z dn. 26.VII 1930 r.).

Seminarja nauczycielskie.

Kurator Okręgu Szkolnego przeniósł z urzędu z dniem 1 września 1930 r.

1) *Bronistawa Krzysika*, tymcz. nauczyc. państw. semin. nauczyc. męsk. w Leśnej Podlaskiej, na równorzędne stanowisko do państw. sem. nauczyc. męsk. w Szczepiebrzeszynie. (Nr. I. K. N. 13497/30 z dn. 24.VII 1930 r.).

Kurator Okręgu Szkolnego przeniósł na własną prośbę z dniem 1 września 1930 roku.

1) *Jerzego Kruszewskiego*, nauczyc. państw. semin. nauczyc. żeń. w Chełmie, na równorzędne stanowisko do państw. sem. nauczyc. męsk. w Chełmie. (Nr. I. K. N. 16574/30 z dnia 1 sierpnia 1930 r.).

Szkolnictwo powszechne.

Kurator Okręgu Szkolnego przeniósł na własną prośbę z dniem 1 sierpnia 1930 roku:

1) *Marję Pikulską*, nauczyc. 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Kazimierówce, gm. Tyszowce, powiatu Tomaszów Lub., do 7-klasowej publ. szkoły powsz. żeń. w Tomaszowie Lub. (Nr. I. 12480/30 z dnia 22 lipca 1930 r.).

2) *Jana Kostrzewskiego*, naucz. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Turobinie powiatu krasnostawskiego, do 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Koszarsku, gm. Żółkiewka, pow. krasnostawskiego. (Nr. I. 1763/30 z dnia 30 lipca 1930 r.).

3) *Eustachego Tetnika*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Żółkiewce, powiatu krasnostawskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. żeńskiej w Żółkiewce, pow. krasnostawskiego (Nr. I. 17628/30 z dnia 28 lipca 1930 r.).

4) *Adama Kobielskiego*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Żółkiewce, powiatu krasnostawskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. męskiej w Żółkiewce, tegoż powiatu (Nr. I. 17627/30 z dnia 28 lipca 1930 r.).

5) *Juljusza Czerwińskiego*, nauczyc. 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Brzezinach, powiatu lubartowskiego do 7-klasowej publ. szkoły powsz. męskiej w Lubartowie. Nr. I. 16745/30 z dnia 31 lipca 1930 r.).

6) *Helenę Świerżowską*, nauczyc. 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Pilaszkowicach gm. Rybczewice powiatu krasnostawskiego, do 6-klasowej publ. szkoły powsz. w Gardzienicach gm. Rybczewice pow. krasnostawskiego. (Nr. 18074/30 z dnia 1 sierpnia 1930 roku).

7) *Irenę Powtakową*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Lublinie Nr. 25 do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Lubartowie. (Nr. I. 13554/30 z dnia 31 lipca 1930 roku).

8) *Marję Wójcicką*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Ceranowie gm. Sterdyń, powiatu sokołowskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Kosowie, pow. sokołowskiego. (Nr. I. 18571/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).

9) *Wandę Mayeranową*, nauczyc. 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Zawadach, gm. Wyrozęby, powiatu sokołowskiego do 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Rafałach, gm. Wyrozęby pow. Sokołowskiego. (Nr. I. 16039/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).

10) *Franciszka Rusina*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. im. Piłsudskiego w Łukowie, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Lublinie. (Nr. I. 15256/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).

Kurator Okręgu Szkolnego przeniósł na własną prośbę z dniem 1 września 1930 roku:

1) *Feliksa Macieszkę*, nauczyc. 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Dawiadach, gm. Jabłoń, powiatu radzyńskiego, do 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Sielczuku, gm. Sidorki, pow. białskiego. (Nr. I. 16765/30 z dnia 22 lipca 1930 r.).

2) *Stanisławę Pikulską*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Trzebieszowie, pow. łukowskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Białej Podlaskiej. (Nr. I. 16899/30 z dnia 22 lipca 1930 r.).

3) *Stanisława Czajkowskiego*, nauczyc. 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Sielczuku, gm. Sidorki, powiatu bielskiego, do 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Sidorkach, pow. białskiego. (Nr. I. 16749/30 z dnia 22 lipca 1930 r.).

4) *Stanisława Zdanowicza*, nauczyc. 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Dobryniu Dużym, gm. Dobryń, powiatu białskiego, do 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Tucznie, pow. białskiego. (Nr. I. 16755/30 z dnia 22 lipca 1930 r.).

5) *Stanisława Danieluka*, nauczyc. 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Bokince Królewskiej, gm. Kościeniewicze, powiatu białskiego, do 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Dobryniu Dużym, gm. Dobryń, pow. białskiego. (Nr. I. 16750/30 z dnia 22 lipca 1930 r.)

6) *Bazylego Przedcieczeńskiego*, nauczyc. 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Wólce Dobrzyńskiej, gm. Dobryń, powiatu białskiego, do 5-klasowej publ. szkoły powsz. w Rossoszu, pow. białskiego. (Nr. I. 16754/30 z dnia 22 lipca 1930 r.)

7) *Marję Rogowską*, nauczyc. 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Olszance, gm. Zabłocie, powiatu białskiego, do 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Kostomłotach, pow. białskiego. (Nr. I. 16752/30 z dnia 22 lipca 1930 r.)

8) *Paulinę Kubisztalównę*, nauczyc. 5-klasowej publ. szkoły powsz. w Sworach, powiatu białskiego, do 4-klasowej publ. szkoły powsz. w Zabłociu, pow. białskiego. (Nr. I. 16753/30 z dnia 22 lipca 1930 r.)

9) *Jadwigę Ficowską*, nauczyc. 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Krzywówce, gm. Tuczna, powiatu białskiego, do 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Wólce Dobrzyńskiej, gm. Dobryń, pow. białskiego. (Nr. I. 16757/30 z dnia 22 lipca 1930 r.)

10) *Eugenję Powierzową*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Łazowie, gm. Sterdyń, powiatu sokołowskiego, do 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Kaliłowie, gm. Sidorki, pow. białskiego. (Nr. I. 16763/30 z dnia 22 lipca 1930 r.)

11) *Władysława Dobrosielskiego*, nauczyc. 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Dobrem, gm. Szczekarków, powiatu puławskiego, do 6-klasowej publ. szkoły powsz. w Wilkowie, teje gminy i te goz powiatu. (Nr. I. 18106/30 z dnia 29 lipca 1930 r.)

12) *Melanję Majkutową*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. žen. w Irenie, powiatu puławskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. Nr. 5 w Puławach. (Nr. I. 18111/30 z dnia 29 lipca 1930 r.)

13) *Stefanję Burekową*, nauczyc. 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Dąbrówce, gm. Szczekarków, powiatu puławskiego, do 3 klasowej publ. szkoły powsz. w Bochotnicy, gm. Celejów, te goz powiatu. (Nr. I. 18103/30 z dnia 29 lipca 1930 r.)

14) *Helenę Pająkową*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. im. Kazimierza Wielkiego w Opocznie, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. męsk. w Irenie, pow. puławskiego. (Nr. I. 18112/30 z dnia 29 lipca 1930 r.)

15) *Zofję Kawecką*, nauczyc. 1 klasowej publ. szkoły powsz. w Łopatkach, gm. Wąwolnica, powiatu puławskiego, do 3 klasowej publ. szkoły powsz. w Śniadówce, gm. Wola Czołnowska, pow. puławskiego. (Nr. I. 18102/30 z dnia 29 lipca 1930 roku.)

16) *Wacławę Gierczakową*, nauczyc. 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Łukowie, gm. Wola Czołnowska, powiatu puławskiego, do 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Gródku, teje gminy i te goz powiatu. (Nr. I. 18107/30 z dnia 29 lipca 1930 r.)

17) *Antoninę z Sosenkiewiczów Łomotową*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. Nr. 1 w Puławach, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. żeńskiej w Irenie, pow. puławskiego. (Nr. I. 18090/30 z dnia 29 lipca 1930 r.)

18) *Michała Majkuta*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. męsk. w Irenie powiatu puławskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. Nr. 1 w Puławach. (Nr. I. 18110/30 z dnia 29 lipca 1930 r.)

19) *Elżbietę Niedzichównę*, nauczyc. 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Bobliwie, gm. Gorzków, powiatu krasnostawskiego, do 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Zabłociu, gm. Rudnik, te goz powiatu. (Nr. I. 17632/30 z dnia 28 lipca 1930 r.)

20) *Eugenjusza Błaszczaka*, nauczyc. 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Ostrowie Krupskim, gm. Siennica Różana, powiatu krasnostawskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Turobinie, te goz powiatu. (Nr. I. 17634/30 z dnia 28 lipca 1930 r.)

21) *Wawrzyńca Gomułkiewiczza*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Turobinie, powiatu krasnostawskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Krasnymstawie na przedm. Góry. (Nr. I. 17635/30 z dnia 28 lipca 1930 r.)

22) *Piotra Bohuna*, nauczyc. 2 klasowej publ. szkoły powsz. w Kamieniu, powiatu puławskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Kamieniu, powiatu puławskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Przybysławicach, gm. Garbów, te goz powiatu, (Nr. I. 18095/30 z dnia 29 lipca 1930 r.)

23) *Zofję Kosonockę*, nauczyc. 5-klasowej publ. szkoły powsz. w Kowali, gm. Karczmissa, powiatu puławskiego, do 4 klasowej publ. szkoły powsz. w Łubkach, teje gminy i te goz powiatu. (Nr. I. 18098/30 z dnia 29 lipca 1930 r.)

24) *Mieczysława Dymitrowskiego*, nauczyc. 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Pusznie Godowskim, gm. Godów, powiatu puławskiego, do 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Trzciancu, gm. Szczekyrków, tegoż powiatu. (Nr. I. 18096/30 z dnia 29 lipca 1930 r.).

25) *Adele Kowalską*, nauczycielkę 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Trawnikach, gm. Jaszczów, powiatu lubelskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Lublinie Nr. 1. (Nr. I. 17662/30 z dnia 2.VIII 1930 r.).

26) *Michalinę Linkównę*, nauczyc. 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Załuczu, gm. Niedrzwica Duża, powiatu Lublin, do 4-klasowej publ. szkoły powsz. w Konopnicy, pow. lubelskiego. (Nr. I. 16204/30 z dnia 2 sierpnia 1930 r.).

27) *Henryka Bedera*, nauczyc. 3-klasowej publ. szkoł powsz. w Ostrówku, gm. Brzeziny, powiatu lubelskiego, do 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Załuczu, gm. Niedrzwica, pow. lubelskiego. (Nr. I. 15254/30 z dnia 2 sierpnia 1930 r.).

28) *Sylwinę Kowalską*, nauczyc. 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Gorkach, gm. Dobrzyków, powiatu gostyńskiego, do 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Nosowie, gm. Wjulin, pow. konstantynowskiego. (Nr. I. 17385/30 z dnia 2 sierpnia 1930 r.).

29) *Aleksandra Dąbrowskiego*, nauczyc. 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Duplewicach, gm. Łysów, pow. konstantynowskiego, do 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Kornicy, gm. Kórnicza, pow. konstantynowskiego. (Nr. I. 17605/30 z dnia 1.VIII 1930 r.).

30) *Eugenję Szklarską*, nauczyc. 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Zaczopkach, gm. Bohukały, powiatu konstantynowskiego, do 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Wołoblinie, gm. Bohukały, pow. konstantynowskiego. (Nr. I. 17609/30 z dnia 1 sierpnia 1930 r.).

31) *Jadwigę Aftychową*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Łosicach, powiatu konstantynowskiego, do 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Zaczopkach, gm. Bohukały, pow. konstantynowskiego. (Nr. I. 17607/30 z dnia 1 sierpnia 1930 r.).

32) *Stanisławę Drewniakównę*, nauczyc. 6-klasowej publ. szkoły powsz. w Dorohusku, gm. Turka, powiatu chełmskiego, do 4-klasowej publ. szkoły powsz. w Leśniowicach, gm. Brakołupy, pow. chełmskiego. (Nr. I. 18366/30 z dnia 1 sierpnia 1930 r.).

33) *Marję Leszczyńską*, nauczyc. 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Rudzie Wołowskiej, gm. Majdan-Górny, powiatu tomaszowskiego, do 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Wesolówce, gm. Brzeziny, pow. lubelskiego. (Nr. I. 15252/30 z dnia 2 sierpnia 1930 r.).

34) *Katarzynę Świerkunową*, nauczyc. 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Chłopkowie, gm. Górka, powiatu konstantynowskiego, do 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Juniewiczach, gm. Huszlew, pow. konstantowskiego. (Nr. I. 17610/30 z dnia 1 sierpnia 1930 r.).

35) *Helenę Dąbrowską*, nauczyc. 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Duplewicach, gm. Łysów, powiatu konstantynowskiego, do 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Kornicy, pow. konstantynowskiego. (Nr. I. 17606/30 z dnia 1 sierpnia 1930 r.).

36) *Hannę Wojciechowską*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Garwolinie, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Janowie-Podlaskim, pow. konstantynowskiego. (Nr. I. 17604/30 z dnia 1 sierpnia 1930 r.).

37) *Marję Warolecką*, naucz. 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Jarosławcu, gm. Uhanie, powiatu hrubieszowskiego, do 4-klasowej publ. szkoły powsz. w Sahrzyniu, gm. Miętkie, pow. hrubieszowskiego. (Nr. I. 14457/30 z dnia 5 sierpnia 1930 r.).

38) *Helenę Cisową*, nauczyc. 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Koszewnicy, gm. Żeliszew, powiatu siedleckiego, do 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Goschorzy, gm. Wiśniew, pow. siedleckiego. (Nr. I. 14645/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).

39) *Leokadję Pikuzińską*, nauczyc. 5-klasowej publ. szkoły powsz. w Zadubcach, gm. Moniatycze, powiatu hrubieszowskiego, do 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Obrowem, gm. Moniatycze, pow. hrubieszowskiego. (Nr. I. 12290/30 z dnia 5 sierpnia 1930 r.).

40) *Zygfredę Żelazowską*, nauczyc. 6-klasowej publ. szkoły powsz. w Sewerynowie, gm. Korytnica, powiatu węgrowskiego, do 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Rogowie, gm. Repki, pow. sokołowskiego. (Nr. I. 18574/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).

41) *Teofila Matejkę*, nauczyc. 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Honiatyczach, gm. Kotlice, powiatu tomaszowskiego, do 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Rudzie Wołowskiej, gm. Majdan-Górny, pow. tomaszowskiego. (Nr. I. 12752/30 z dnia 6 sierpnia 1930 roku).

42) *Helenę Matejkową*, nauczyc. 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Honiatyczach, gm. Kotlice, powiatu tomaszowskiego, do 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Rudzie Wołowskiej, gm. Majdan-Górny, pow. tomaszowskiego. (Nr. I. 12754/30 z dnia 6 sierpnia 1930 roku).

- 43) *Zygmunta Podłużnego*, nauczyc. 5-klasowej publ. szkoły powsz. w Żeliszewie, powiatu siedleckiego, do 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Dobrzanowie, gm. Żeliszew, pow. siedleckiego. (Nr. I. 14651/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).
- 44) *Antoniego Księżopolskiego*, nauczyc. 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Czeplinie, gm. Stok-Ruski, powiatu siedleckiego, do 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Dmochach-Mingosach, gm. Skupie, pow. siedleckiego. (Nr. I. 14656/30 z dnia 6 sierpnia 1930 roku).
- 45) *Kazimierę Ławęcką*, nauczyc. 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Dmóchach Mingorach, gm. Skupie, powiatu siedleckiego, do 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Koszewnicy, gm. Żeliszew, powiatu siedleckiego. (Nr. I. 14655/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).
- 46) *Stanisława Zychowicza*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Przybysławicach, gm. Garbów, powiatu puławskiego, do 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Kaliszanych, gm. Kamień, pow. puławskiego. (Nr. I. 18101/30 z dnia 29 lipca 1930 r.).
- 47) *Paulinę Majewską*, nauczyc. 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Wierchowinie, gm. Pelesów, powiatu puławskiego, do 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Drzewcach, gm. Wąwolnica, pow. puławskiego. (Nr. I. 18100/30 z dnia 29 lipca 1930 r.).
- 48) *Janinę Maciborkównę*, nauczyc. 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Kaliszanych, gm. Kamień, powiatu puławskiego, do 4-klasowej publ. szkoły powsz. w Komaszczach, gm. Godów, pow. puławskiego. (Nr. I. 18091/30 z dnia 29 lipca 1930 r.).
- 49) *Zofję Pleszczyńską*, nauczyc. 4-klasowej publ. szkoły powsz. w Lubkach, gm. Karczmiskach, powiatu puławskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Baranowie, gm. Wola Czołnowska, pow. puławskiego. (Nr. I. 18097/30 z dnia 29 lipca 1930 r.).
- 50) *Zofję Tomankiewiczównę*, nauczyc. 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Borysowie, gm. Życzyn, powiatu puławskiego, do 5-klasowej publ. szkoły powsz. w Niezabitowie, gm. Wąwolnica, pow. puławskiego. (Nr. I. 18099/30 z dnia 29 lipca 1930 r.).
- 51) *Martę Kotlińską*, nauczyc. 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Drzewcach, gm. Wąwolnica, powiatu puławskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Markuszowie, gm. Markuszów, pow. puławskiego. (Nr. I. 18094/30 z dnia 29 lipca 1930 r.).
- 52) *Józefę Witkównę*, nauczyc. 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Jastrzębi, powiatu grzybowskiego, do 4-klasowej publ. szkoły powsz. w Bałowie-Borysowie, gm. Życzyn, pow. puławskiego. (Nr. I. 18113/30 z dnia 29 lipca 1930 r.).
- 53) *Jadwigę Krzaklewską*, naucz. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Tomaszowie Lub., do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Woli Uhruskiej, gm. Sobibór, pow. włodawskiego. (Nr. I. 12981/30 z dnia 19 lipca 1930 r.).
- 54) *Dobrostawę Składkowską*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Siedlcach Nr. 9, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Siedlcach Nr. 4. (Nr. I. 17996/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).
- 55) *Kamile Nowosielską*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Siedlcach Nr. 1, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Siedlcach Nr. 2. (Nr. I. 17988/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).
- 56) *Apolonię Gaikówną*, nauczyc. 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Dobrzanowie, gm. Żeliszew, powiatu siedleckiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Żeliszewie, pow. siedleckiego. (Nr. I. 14652/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).
- 57) *Bronisławę Rytłową*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Siedlcach Nr. 4, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Siedlcach Nr. 1. (Nr. I. 17985/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).
- 58) *Aleksandrę Jakubowską*, nauczyc. 4-klasowej publ. szkoły powsz. w Wojnowie, gm. Stok-Ruski, powiatu siedleckiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Siedlcach Nr. 4. (Nr. I. 17997/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).
- 59) *Weronikę Duszkiewiczównę*, nauczyc. 5-klasowej publ. szkoły powsz. w Żeliszewie powiatu siedleckiego, do 4-klasowej publ. szkoły powsz. w Wojnowie gm. Stok-Ruski, pow. siedleckiego. (Nr. I. 18221/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).
- 60) *Olę Przeważńską*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Siedlcach Nr. 6, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Siedlcach Nr. 2. (Nr. I. 17992/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).
- 61) *Stanisława Matachowskiego*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Siedlcach Nr. 5, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Siedlcach Nr. 2. (Nr. I. 17990/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).

62) *Walerję Kotylakównę*, nauczyc. 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Ozorowie, gm. Żeliszew, powiatu siedleckiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Żeliszewie, pow. siedleckiego. (Nr. I. 17987/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).

63) *Jana Bodnara*, nauczyc. 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Myrsze, gm. Wiśniew, powiatu siedleckiego, do 5-klasowej publ. szkoły powsz. w Żelkowie, gm. Skorzec, pow. siedleckiego. (Nr. I. 17993/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).

64) *Zofję Stankowską*, nauczyc. 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Goschorzy, gm. Wiśniew, powiatu siedleckiego, do 4-klasowej publ. szkoły powsz. w Dziewulach, gm. Zbuczyn, pow. Siedleckiego. (Nr. I. 14654/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).

65) *Józefa Chrząścika*, nauczyc. 4-klasowej publ. szkoły powsz. w Krześlinie, powiatu siedleckiego, do 2-klasowej publ. szkoły powsz. w Czepielinie, gm. Stok-Ruski, pow. siedleckiego. (Nr. 14650/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).

66) *Michalinę z Brzezińskich Trochimakową*, nauczyc. 4-klasowej publ. szkoły powsz. w Dziewulach, gm. Zbuczyn, powiatu siedleckiego, do 4-klasowej powsz. szkoły powsz. w Krześlinie, pow. siedleckiego. (Nr. I. 14653/30 z dnia 6 sierpnia 1930 r.).

Kurator Okręgu Szkolnego przeniósł z urzędu z powodu zmiany organizacji szkoły z dniem 1 sierpnia 1930 roku:

1) *Matyldę Stadnikową*, nauczyc. 3-klasowej publ. szkoły powsz. w Ostrowie Krupskim, gm. Siennica Różana, powiatu krasnostawskiego, do 1-klasowej publ. szkoły powsz. w Krupcu, teźże gminy i teźże powiatu. (Nr. I. 18075/30 z dnia 30 lipca 1930 r.).

2) *Władysława Cichosza*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Żółkiewce, powiatu krasnostawskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. żeń. w Żółkiewce, teźże powiatu. (Nr. I. 17630/30 z dnia 28 lipca 1930 r.).

3) *Aleksandrę Cichoszoną*, nauczyc. 7-klasowej publ. szkoły powsz. w Żółkiewce, powiatu krasnostawskiego, do 7-klasowej publ. szkoły powsz. żeń. w Żółkiewce, teźże powiatu. (Nr. I. 17629/30 z dnia 28 lipca 1930 r.).

Kurator Okręgu Szkolnego przeniósł na własną prośbę w stan pozastużbowy.

1) *Józefę Dudzińską*, nauczyc. 1 kl. publ. szkoły pow. w Świerszczowie, gm. Dziekanów, pow. hrubieszowskiego, z dniem 1 września 1930 r. (Nr. I. 14041/30 z dnia 4 lipca 1930 r.).

113.

KOMUNIKATY.

Od dnia 1 września 1930 roku ustanawiam następujący podział rejonów wizytatorskich dla publicznych i prywatnych szkół powszechnych:

I rejon — p. *Stanisław Bugajski*, Naczelnik Wydziału, powiat i miasto Lublin.

II rejon — p. *Janina Komornicka*, Okręgowy Wizytator Szkół, powiaty: Biłgoraj, Chełm, Hrubieszów, Janów Lubelski, Krasnystaw, Lubartów, Puławy, Tomaszów i Zamość.

III rejon — p. *Roman Waśniewski*, Okręgowy Wizytator Szkół, powiaty: Biała, Garwolin, Konstantynów, Łuków, Radzyń, Siedlce, Sokołów, Węgrów i Włodawa.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *Dr. Eustachy Nowicki*.

Nr. I. 20386/30.

Nakładem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Lublinie, przy ofiarności Nauczycielstwa, został wydany przez Dra Zygmunta Kukulskiego, profesora Uniwersytetu Lubelskiego, pierwszy *Elementarz dla szkół parafialnych narodowych*, opracowany przez T-wo do Ksiąg Elementarnych i wydany po raz pierwszy w Krakowie w roku 1785.

Wydawnictwo to o dużym znaczeniu pedagogicznym i kulturalno-historycznym powinno zainteresować ogół Nauczycielstwa, gdyż jest to dopiero pierwszy przedruk podręcznika, używanego w szkołach Komisji Edukacji Narodowej.

Elementarz ten ukazał się w szacie najwłaściwszej, bo w fotograficznej odbitce z oryginału i jest do nabycia we wszystkich księgarniach w cenie 6 zł. za egzemplarz. Skład główny. Księgarnia Gebethnera i Wolffa w Lublinie.

114.

II. Część nieurzędowa.

Konkurs.

Rada Szkolna Powiatowa w Tomaszowie Lubelskim ogłasza konkurs na stanowiska kierowników następujących szkół:

1) 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej męskiej w Tomaszowie Lubelskim.

2) 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej rozwojowej (obecnie 5-klasowa) w Poturzynie, gm. Poturzyn.

3) 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Tyszowcach, gm. Tyszowce.

Kandydaci, odpowiadający warunkom art. 12 Ustawy z dnia 1.VII 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli, winni składać w drodze służbowej należycie udokumentowane podania na ręce Inspektora Szkolnego w Tomaszowie Lubelskim w terminie 6-ciotygodniowym od daty ogłoszenia niniejszego konkursu.

Sekretarz

(—) *Dr. Stefan Cybulski.*

Przewodniczący

(—) *Kazimierz Ligowski.*

W Y D A W N I C T W A M. A R C T A

NOWOŚCI DLA SZKOŁY ŚREDNIEJ

Chwiałkowski Z. ALGEBRA dla kl. IV. Zastosowana do programu . . .	4 —
— ALGEBRA dla kl. V. Wydanie przerobione	4 —
— ALGEBRA dla kl. VI	— —
Claparède E. SZKOŁA NA MIARĘ. Studium pedagogiczne, przełożył dr. Z. Ziemiński. Wyd. II	1 80
Domaniewski i Kołodziejczykowie J. i T. BIOLOGJA dla seminarjów nauczycielskich i szkół zawodowych:	
BOTANIKA. Cz. I. Rośliny kwiatowe	— —
ZOOLOGJA. Cz. I. Kregowce. Z 225 ryc.	7 —
— Cz. II. Bezkregowce. Z ryc.	7 —
Green G. H. PSYCHANALIZA W SZKOLE. Tłumaczenie z angielskiego przez Z. Ziemińskiego. Wyd. II	— —
Kołodziejczyk J. dr. ĆWICZENIA Z MORFOLOGJI ROŚLIN. I. Morfologia organów wegetatywnych roślin kwiatowych	1 20
— — II. Morfologia kwiatów i owoców	2 —
Konopnicka M. i Noskowski Z. SPIEWNIK DLA DZIECI. Wybór pieśni na 3 i 4 głosy ułożył K. Hławiczka	2 40
Mogilnicki Ał. OGÓLNE ZASADY PRAWA. Wydanie nowe, dostosowane do obecnego stanu praw w Polsce	6 —
Mścisz M. GEOGRAFJA POLSKI. Podręcznik dla szkół średnich. Z rycinami i mapami	6 —
— ZARYS METODYKI GEOGRAFJI. Podręcznik dla geografów-nauczycieli w szkołach średnich i powszechnych oraz dla wyższych kursów nauczycielskich	11 —
Sianożęcki-Wojnicz J. inż. i Doborzyński G. FIZYKA w zakresie gimnazjum humanistycznego. Cz. I. Ogólne wiadomości z mechaniki i nauka o cieple. Z 283 rys.	10 —
Stout G. F. ZARYS PSYCHOLOGJI. Z oryginału ang. „The Groundwork of Psychology” przełożył dr. Cz. Znamierowski. Wyd. II	8 —
Wyczałkowski i 7borowski P. ĆWICZENIA PRAKTYCZNE I ZADANIA Z FIZYKI dla szkół średnich akademickich	9 —
Wyczałkowski J. TRYGNOMETRJA. Podręcznik dla wyższych klas szkół średnich	8 —
ZASADY PISOWNI POLSKIEJ ze słowniczkiem i podziałem na zgłoski. Wyd. III poprawione podług wskazówek M. W. R. i O. P.	1 80

WYDAWNICTWA DAWNIEJSZE.

Doliński K. DZIEJE POLSKI I WIADOMOŚCI O POLSCE WSPÓŁCZESNEJ, jako przygotowanie do matury	3 20
Kalinowski St. FIZYKA. Podręcznik dla szkół średnich. Cz. I. O mierzeniu i jednostkach. Mechanika. Ciepło	12 —
— — Cz. II, O falach, o głosie, o promieniowaniu	7 20
— — Cz. III, Elektryczność i magnetyzm	14 —
Okulicz St. ZADANIA ALGEBRAICZNE. Cz. I. 5 —, Cz. II	5 —
Rybkin N. ZADANIA GEOMETRYCZNE Cz. I. 2 40, Cz. II	2 40
— ZADANIA STEREOMETRYCZNE	3 —
Sporzyński K. i Wyczałkowski Wł. J. FIZYKA do użytku szkół średnich. Wyd. VII. Cz. I. Mechanika i ciepło	9 —
— — Cz. II. Mechanika (c. d.). Akustyka. Optyka	5 20
— — Cz. III. Magnetyzm i elektryczność	— —
TEMATY MATURALNE w szkołach średnich ze wszystkich przedmiotów, zebrane przez Stow. Dyr. T. II. za r. 1928	3 —
— Tom III, za r. 1929	4 50

WYDAWNICTWA M. ARCTA

NOWOŚCI DLA SZKOŁY Powszechniej

Chodak E. MOJA PIERWSZA KSIĄŻECZKA. Elementarz, oparty na zasadach synkretyzmu. Z obrazkami W. Romeykówny	— —
Chołoniewska K. GOSPODARSTWO DOMOWE I KUCHNIA RACJONALNA. Podręcznik dla szkół powszechnych i gospodarczych	5 —
Czystowski J. i Kowalewski M. ĆWICZENIA SAMODZIELNE Z FIZYKI. Dla uczniów kl. VI szkół powszechnych. Zt. I. Ćwiczenia wstępne	— 90
— — Zt. II. Ciepło	1 20
ZASADY PISOWNI POLSKIEJ ze słowniczkiem ortograficznym. Wyd. III poprawione i uzupełnione, podług wskazówek M. W. R. i O. P.	1 80
Konopnicka M. i Noskowski Z. ŚPIEWNIK DLA DZIECI. Wybór pieśni na 3 i 4 głosy, ułożył Karol Hławiczka	2 40
Mścisz M. GEOGRAFJA. Podręcznik dla kl. IV szkół powszechnych. Z rysunkami i mapami	3 —
— GEOGRAFJA dla kl. V szkół powsz. Z rysunkami i mapami	— —

WYDAWNICTWA DAWNIEJSZE.

Dyakowski B. PRZYRODA dla oddziału IV szkół powszechnych. Ze 170 rycinami. Wyd. IX	2 60
— PRZYRODA dla oddziału V. Ze 158 ryc. Wyd. VIII	3 —
Galle H. i Radwanowa H. NASZA KSIĄŻKA. Wypisy dla szkół powszechnych z ćwiczeniami. Na oddział II, z 40 rys. Wyd. XII	2 60
— — Na oddz. III z 56 rys. Wyd. XII	3 80
— — Na oddz. IV z 50 rys. Wyd. VI, zmienione	3 80
— — Na oddz. V z 40 rys. Wyd. IV	4 —
Karpowicz St. NASZ ŚWIAT. Pierwsza książka do czytania po elementarzu. Oddz. II szkoły pow. Wydanie XIV, z 41 rysunkami	2 60
— — Druga książka. Oddz. III. Wyd. X, z 36 rys.	2 80
— — Trzecia książka do czytania. Oddz. IV. Wyd. VIII, z 27 rys.	4 —
Łaganowski St. GEOGRAFJA. Część wstępna. Krajoznawstwo. Dla IV oddziału szkoły powszechniej i I klasy gimnazjum. Wyd. III, z rys.	2 60
— — Część I. Ogólna. Wyd. V, z 73 ryc.	1 —
Sober St. GRAMATYKA POLSKA w ćwiczeniach. Cz. I na oddz. III szkół powszechnych. Wyd. XVIII	— 90
— — Cz. II na oddz. IV. Wyd. XV	1 40
— — Cz. III na oddz. V. Wyd. XV	1 50
— — Cz. IV na oddz. IV. Wyd. XIV	1 20

KSIĄŻKI DLA NAUCZYCIELA.

Chodak E. DYDAKTYKA I METODYKA JĘZYKA POLSKIEGO. Część I, pierwszy rok nauczania	— —
Claparède E. SZKOŁA NA MIARĘ. Studium pedagogiczne, przełożył dr. Z. Ziemiński. Wyd. II	1 80
Green G. H. PSYCHANALIZA W SZKOLE. Z ang. przełożył dr. Z. Ziemiński. Wyd. II	— —
Mścisz M. ZARYS METODYKI GEOGRAFJI. Podręcznik dla geografów-nauczycieli w szkołach średnich i powszechnych oraz dla wyższych kursów nauczycielskich	11 —
Sober St. i Nowicki W. ĆWICZENIA JĘZYKOWE. Gramatyka, styl i pismo w szkole powszechniej. Cz. I. Drugi rok nauczania. Książka nauczyciela	3 —

Prenumerata roczna zł. 6, półroczna zł. 3. Numer pojedynczy 60 gr.
Konto P.K.O. 30.617. Adres Redakcji i Administracji: Lublin, Kuratorjum Szkolne.